

NAXCIVAN
MUXTAR
RESPUBLİKASI
DAYANIQLI BAZA
ÜZƏRİNDƏ SOSIAL-
İQTİSADI İNKİŞAFINI
DAVAM ETDIRİR

Bax 8

Azərbaycanda
koronavirusa
görə qılıq və
bahalaşma
yoxdur

Bax 11

"Manatın real
effektiv
məzənnasi
yükşalır"

Bax 6

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 051 (6016) 17 mart 2020-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

**Nazirlər Kabinetin yanında operativ
qərargahın iclası keçirilib**

Martin 16-da Nazirlər Kabinetində Baş Nazir Əli
Əsədovun sədrliyi ilə iclas keçirilib. Nazirlər Ka-
binetinin mətbuat xidmətindən...

Ölkəmizdə koronavirus
infeksiyasının yayılması
intensivliyi ciddi
nəzarət altındadır”

Bax 7

“B

izim ölkəmizdə korona-
virus infeksiyasının ya-
yılması intensivliyi cid-
di nəzarət altındadır”. SIA-nın məlumatına görə, bunu jurna-
listlərə açıqlamasında Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qe-
rargahın üzvü, Tibbi Ərazi Bölmələrini idarəetmə Birlüyü (TƏ-
BİB) idarə Heyətinin sədri Ramin Bay-
ramlı bildirib. Azərbaycanda
koronavirusla...

Orqanizmdə
D vitamininin
çatışmazlığı hansı
problemlər
yaradır?

Bax 16

D vitamininin sağlam-
lılıda çox böyük rolü var.
Onu həm qida, həm də Gü-
nəş şüaları vasitəsilə qəbul
etmək olar. Bu, həm sümükler-
in möhkəmənməsi, həm...

Ö

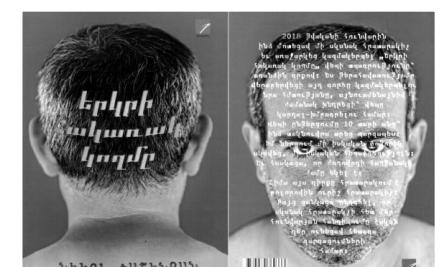
tən il ünvanlı sosial
yardım mexanizmi
ciddi şəkilde ge-
nişləndirildi. Əger 2019-cu ilin
əvvəlində 40 min ailə bu proq-
ramdan yararlanırdısa, ilin so-
nunda artıq belə ailələrin sayı
72 min oldu. Yəni, bir il ərzində
çox ciddi şəkilde, təqribən...

**Bu il 85-90
min ailə ünvanlı
sosial yardım alacaq**

Bax 9

**“Voskanapat info”: “Paşinyan
qorxaqlıqla özünü izolyasiya
edib”**

Dünyanı koro-
navirus təhlükə-
kəsi bürüsə də, ölü-
kələr maksimal şə-
kildə qorun-
ma yollarını
tətbiq edir,
hətta dövlətlə-
rarası əlaqələr
müəyyən zamana qədər təxirə salınır. Am-
ma buna baxmayaraq, dövlət rəhbərləri belə bir
forsmajor vəziyyətdə...
Bax 9

**Siyasi partiyaların
informasiya
resursları -
fəaliyyət hansı
istiqamətdədir?**

Bax 14

**Qrant
davası...
haraya
qədər?**

Bax 12

**Koronavirus
təhlükəsi:
üzərimizə hansı
məsuliyyətlər
düşür?**

Bax 7

“Azərbaycan hökuməti daim öz vətəndaşının yanındadır”

Prezident İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayevi qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayevi qəbul edib. AZERTAC xəbər verir ki, ölkəmizdə həyata keçirilən sosial islahatlardan danışan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, bu islahatlar çox genişmiqyaslı islahatlardır və nəticə etibarilə Azərbaycan vətəndaşlarının rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan önemli addımlardır:

- Sosial sahədə aparılan islahatlar bu il davam etdirilir. Bu islahatlar çox genişmiqyaslı islahatlardır və nəticə etibarilə Azərbaycan vətəndaşlarının rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan önemli addımlardır. Xüsusile keçen il 4 milyondan artıq Azərbaycan vətəndaşının maddi rifahi yaxşılaşdırıldı, çox böyük sosial paket icra edildi. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan hökuməti daim öz vətəndaşının yanındadır və maddi imkanları hələ də məhdud olan vətəndaşların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması diqqət mərkəzindədir.

Bu il bu istiqamətde növbəti addımlar atılır və atlacaq. Pensiyaların artırılması təmin edildi. Bu, bir daha onu göstərir ki, öten il həyata keçirilən ciddi sosial paket bizim məqsədyönlü seçimimizdir. Əminəm ki, vətəndaşlarımızın sosial vəziyyəti ildən-ilə da-ha da yaxşılaşdırılacaqdır. Pensiya təminatı ilə bağlı görülmüş işlər, xüsusilə bu il yanvarın 1-dən görülmüş işlər haqqında məlumat verin.

Nazir Sahil Babayev: Təşəkkür edirəm, möhtərəm cənab Prezident. Siz qeyd etdiyiniz kimi, öten il həyata keçirilən çox geniş sosial islahatlar paketinin önemli bir istiqaməti məhz pensiyalar id. Ölkədə minimum pensiyanın 72 faiz artırılması nəticəsində 660 min pensiyaçımızın pensiyalarında ciddi şəkildə artım oldu və minimum pensiyanın alıcılıq qabiliyyəti parametri üzrə Azərbaycan MDB məkanında birinci yerdə qərarlaşıdı. Əlavə olaraq əməkhaqqı artırımları ilə bağlı, xüsusi şərtlərlə pensiya alan 90 min pensiyaçımızın da pensiyaları orta hesabla 31 faiz artı və bu da ümumilikdə ötenlikli paketin 750 min insanı əhatə etməsini təmin etdi.

Digər tərəfdən, bu il sosialyönümlü islahatların davamı olaraq Sizin imzaladığınız Sərəncamla bütün pensiyalar 16,6 faiz indeksləşdirildi. Bunun nəticəsində, Azərbaycanda bütün pensiyalar üzrə orta aylıq pensiya 300 manatın üzərində oldu. Sırf yaşa görə pensiyani götürdükdə isə bizim gözləntimiz orta aylıq pensiyanın 350 manata çatmışdır. Bu da əlbəttə ki, son 2-3 ilde Sizin rəhbərliyinizlə və təşəbbüsünüzlə aparılan genişmiqyaslı sosial islahatların nəticəsi və uğurudur.

Ümumiyyətlə, son islahatlarınızın maliyyə dəyəri 560 milyon manata bərabərdir. Yəni, cari il ərzində indeksləşdirmə hesabına pensiyaçılara əlavə olaraq 560 milyon manat vəsait ödəniləcəkdir. Ötenlikli islahatları da nəzərə alsaq, - ümumi illik maliyyə dəyəri 450 milyon manata yaxın id, - cəmi bir il ərzində qəbul edilmiş qərarlar nəticəsində pensiyaçılara bir milyard manatdan artıq vəsait ödənilir. Bu vəsait də tam şəkildə Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən qarşılanır və dövlət bütçəsi üçün əlavə yük yaratır.

Aparılan islahatların nəticəsində Dövlət Sosial Müdafiə Fondu özündə də ciddi sağlamlaşma təmin olundu. İlk dəfə olaraq

“Pensiya təminatının alıcılıq qabiliyyətinə görə Azərbaycanın MDB məkanında birinci yerdə olması, hesab edirəm ki, böyük nailiyyətdir”

dövlət öhdəlikləri hesabına maliyyəleşən pensiyalar üçün ayrılmış vəsaitin 320 milyon manatı dövlət bütçəsinə geri qaytarıldı - 150 milyon manatı bütçə paketinin dürüstləşməsi çərçivəsində ilin ortasında, 170 milyon manatı isə ilin sonunda. Əsəssiz və saxta təyinatların 1əvgi nəticəsində əlavə olaraq 200 milyon manat qənaət əldə edildi ki, bu da cari ildəki pensiya islahatlarına yönəldiləsi üçün Dövlət Sosial Müdafiə Fonduñun ehtiyatlarında qaldı. Yəni, ümumilikdə, 520 milyon manat fərq meydana çıxdı ki, bu da pensiya sisteminin sağlamlaşması nöqtəyi-nəzərindən çox önemlidir. Bir vacib indikator da odur ki, dövlət öhdəliklərinin maliyyəleşməsi üçün dövlət bütçəsində Pensiya Fonduñun ayrılan vəsait onun gelirlərindən əgər 2017-ci ilin sonunda 38 faiz təşkil edirdi, artıq 2020-ci ilde bu, 29 faizə düşübür. Beləliklə, Pensiya Fonduñun müstəqilləşməsi ilə bütçə asılılığının azaldılması istiqamətində ciddi irəliləyiş əldə edilibdir.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı göstəricilərdir və bu işlər davam etdirilməlidir. Pensiya təminatının alıcılıq qabiliyyətinə görə Azərbaycanın MDB məkanında birinci yerdə olması, hesab edirəm ki, böyük nailiyyətdir. Əlbəttə, iqtisadi imkanlarımız genişləndikcə biz bu vəsaiti, ilk növbədə, sosial məsələlərin həllinə yönəldəcəyik.

Ünvanlı sosial yardımına bağlı sizə göstəriş vermişdim ki, onun əhatə dairəsi genişləndirilsin. Son müddət ərzində iqtisadi sahədə canlanma var, iqtisadi artım təmin edilir, o cümlədən sənaye istehsalında, - qeyri-neft sektorunda sənaye istehsalı təqribən 15 faizə yaxın artıbdır, - yeni iş yerləri yaradılır,

vətəndaşlar üçün yeni imkanlar açılır. Ancaq buna baxmayaraq, men göstəriş vermişdim ki, hələ də dövlət dəstəyinə ehtiyacı olan vətəndaşların dövlət təminatı təmin edilsin və bu vətəndaşların sayı artırılsın. Bu sahədə dinamika necədir və mənim göstərişim necə icra olunur?

Sahil Babayev: Cənab Prezident, Sizin bu növbəti təşəbbüsünüzə uyğun olaraq biz ünvanlı sosial yardım mexanizmini öten il ərzində ciddi şəkildə genişləndirdik. Əgər 2019-cu ilin əvvəlində 40 min ailə bu programdan yararlanırsada, ilin sonunda artıq ailələrin sayı 72 min oldu. Yəni, bir il ərzində çox ciddi şəkildə, təqribən 60-70 faizlik bir artım əldə edildi. Digər tərəfdən, bu il üçün dövlət bütçəsində ayrılmış vəsait çərçivəsində 85-90 min ailənin ünvanlı sosial yardım əhatə olunması planlaşdırılır. Bu da ünvanlı sosial yardım programının əlavə olaraq daha 20 faiz genişləndirilməsi deməkdir. Bununla bərabər, kriteriyaların yumşaldılması və bu istiqamətde əhaliyə dəstək verilmesi barədə Sizin tapşırığınız olmuşdu.

Artıq öten il bir sərənət istiqamətlərdə addımlar atıldı, torpaq pay mülkiyyəti ilə bağlı yüngüləşmələr tətbiq olundu, sirf o islahatın nəticəsində əlavə 7 min ailə ünvanlı sosial yardım programına daxil ola bildi. Bu il üçün de kommunal xərclərin limitinin artırılmasına dair təkliflər hazırlanmışdır və hökumət tərəfindən müzakirə olunur. Yeni parlament tərəfindən qanunvericiliyə edilən dəyişikliklərle biz 85-90 min ailənin mehz ünvanlı sosial yardım programı ilə əhatə olunmasını təmin edəcəyik.

Paralel olaraq, ehtiyac meyarının bir il ərzində ciddi şəkildə - 10 faizdən çox artırıl-

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev Bəylər Həsən oğlu Eyyubovun Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Təhlükəsizlik Xidmətinin rəisi teyin edilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev Xüsusi dövlət mühafizəsi sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında Fərman imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev Cəlilabad rayonunda əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılmasına və əhalinin içməli suya tələbatının ödənilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında” Sərəncam imzalayıb.

***

Prezident İlham Əliyev İrlandiyən Prezidenti Maykl Higginsə təbrik məktubu göndərib.

ması, 143 manatdan 160 manata çatdırılması imkan verdi ki, ünvanlı sosial yardımın məbləği də artsın. Əgər 2018-ci ilde ünvanlı sosial yardımın məbləği 160 manat idisə, öten il 200 manata çatdı. Bu il üçün programlara əsasən, bu rəqəm 215-220 manat arasında olacaq. Deməli hər ay ünvanlı sosial yardım alanlar bu qədər vəsaitlə təmin olunacaqlar.

“Azərbaycan hökuməti daim öz vətəndaşının yanındadır”

Prezident İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayevi qəbul edib

Əvvəli Səh. 2

Prezident İlham Əliyev: Bu, hər ailənin bütçesinə böyük töhfədir. Hər ailə dövlət-dən 215 manat alacaqsa, əlbəttə ki, bu ailələrin sosial təminatı daha da yaxşı olacaq.

İlin əvvəlində mən göstəriş vermişdim ki, bu il şəhid ailələri və müharibə veteranları üçün daha çox sayıda evlər tikilsin. Biz bu vətəndaşların sosial təminatını ildən-ile yaxşılaşdırırıq. Keçən il 934 ailəyə ev verilib. Mən göstəriş vermişdim ki, biz bu həcmi artırıq və bu il 1500 ailə üçün evlərin təqdimati nəzərdə tutulur. Bu istiqamətdə işlər nə yerdədir və iki ay erzində hansı işlər görürlüb?

Sahil Babayev: Cənab Prezident, çox düz buyurursunuz. Ötən il 934 mənzil və fərdi ev təqdim olundu. Onların 300-ü fərdi evlər, 634-ü mənzillər idi. Biz bu programla respublikanın 25 rayonunu əhatə etmişik. Sizin tapşırıqlarına uyğun olaraq bu program cari ildə daha da genişləndirilib - 1500 mənzili və fərdi evi əhatə edib. Program 52 rayonumuz əhatə olunmaqla 700 mənzili və 800 fərdi evi nəzərdə tutur. Artıq bütün inventarlaşma işləri yekunlaşdırılıb, müvafiq satınalmalar elan edilib. Bu il Gəncə istisna olmaqla, respublikanın əsas şəhərlərində növbədə olan bütün insanlar mənzil və evlə təmin ediləcəklər. Gəncədə 170 nəfər növbədədir, onların 100 nəfərindən bu il evlər, mənzillər təqdim olunacaq. Fərdi evlər programı çərçivəsində 52 rayon üzrə 800 fərdi ev

şəhid ailələrinə və müharibə əllərinə təqdim olunacaq. Bu ilki programın icrası nəticəsində 2014-cü ilə qədər növbəyə duran insanların sayı 1500-ə düşəcək. Bununla bağlı da Sizin tapşırıqlarınız olub ki, onları da sürelə yekunlaşdırıraq.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı, bu sürətlə getsək, həmin kateqoriyadan olan və növbədə duran bütün vətəndaşları biz 2021-2022-ci illərdə evlərlə, mənzillərlə təmin edəcəyik.

Özünüməşgulluq programı ile bağlı hansı işlər görülür? Mən göstəriş vermişəm ki, bu programın əhatə dairesi genişləndirilsin. Eyni zamanda, biz Dünya Bankını bu məsələyə cəlb etdik. Menim Dünya Bankının icraçı direktoru ile Davosda keçirdiyim görüşdə bu məsələ müzakirə olundu. Dünya Bankı bize həm maliyyə dəstəyi göstərəcəkdir, eyni zamanda, məsələhət xidmətlərini təmin edəcəkdir.

Siz mənə məruzə etmişiniz ki, tələbat kifayət qədər böyükdür. Təqribən 50 min yaxın müraciət olubdur. Mən göstəriş vermişdim ki, bu il ən azı 10 min insan bu programla əhatə olunsun. Programla əhatə olunma istiqamətində, əlbəttə ki, nazirlik tərəfindən meyarlar işlənilib, təmin edilib, vətəndaşlar treninqlərdən keçiblər. Ancaq əsas məsələ ondadır ki, vətəndaşları bu işə cəlb edəndən sonra özünüməşgulluqla bağlı monitoring keçirilsin. Çünkü dünya praktikasında özünüməşgulluq programı ile əhatə olunan cəmi vətəndaşların təqribən 50 faizi bu imkandan səmərəli şəkildə istifadə edə bilir. Məsələn, ələ hallar var ki, rayon və kənd yerlərində mal-qara ilə təmin olunan vətəndaşların bəzi ləri o mal-qaranı aparıb bazar da satır və beləliklə məsuliyyətsizlik göstərir. Halbuki bu işdə əsas məqsəd ondan ibarətdir ki, vətəndaşlar verilen vasitələrlə öz dolanışlarını sonra özləri təmin etsinlər. Öğər vətəndaşlar dövlət tərefindən verilən

vəsaitə belə yanaşacaqlarsa, bu, dözülmədir. Bu vətəndaşlara ikinci dəfə heç bir dəstək göstərilməlidir, o cümlədən onlar ünvanlı sosial yardımından da məhrum edilməlidir. Ona görə ki, dövlət öz xoş niyyətini göstərir. Ancaq vətəndaşlar da buna məsuliyyətə yanaşmalıdır. Özünüməşgulluq programı ilə əhatə olunmaq istəyənlərin sayı kifayət qədər çoxdur və kriteriyalar əsasında onların arasında seçim edilir. Əgər bu programda düşən vətəndaşlar özlərini belə aparacaqlarsa, əlbəttə ki, çox ciddi tədbirlər görülməlidir. Bu il bu istiqamətdə hansı işlər görülüb və ilin sonuna qədər hansı işlər görürləcəkdir?

Sahil Babayev: Möhtərəm cənab Prezident, özünüməşgulluq programı həqiqətən de əhalidə çox böyük maraq oyadıbdır. Məşgulluq programında iştirak etmek niyyəti olan insanlar çoxdur. Siz rəqəmi qeyd etdiniz, 50 minə yaxın müraciət var. Ona görə de biz orada prioritetləşməni bu şəkildə qoyduq ki, əlliyyi olan şəxslər, şəhid ailələri, məcburi köçkünlər, ailəsində şəhid və əlil olan insanlara üstünlük verək. Əgər 2017-ci ildə bu program 1500 ailəni əhatə etmişdi, 2018-ci ildə 7 min, 2019-cu ildə 10 min ailəni əhatə etdi. Bu il üçün biz 11 min hədəf müəyyən etmişik.

Biz proqrama beynəlxalq təşkilatları da cəlb etmişik. Sizin müvafiq görüşünüzdən və tapşırığınızdan sonra Dünya Bankı ilə aparılan müzakirələr uğurla başa çatdı. Müqavilə layihəsi artıq yekun olaraq razılışdırılıb və Martin sonunda Dünya Bankının Direktorlar Şurasının təsdiqinə təqdim ediləcəkdir. Biz Dünya Bankının prosedurlarını nəzərə alaraq düşünürük ki, müqavilə may, yaxud iyun ayına qədər imzalanacaq. Lakin buna baxmayaraq, biz hazırlıq işlərini davam etdiririk. Artıq layihə icra qrupu da formalasdırılıb və hazırlıq tədbirlərinə tam şəkildə başlanılıbdır. Bu il Dünya Bankının layihəsi çərçivəsində ən azı min ailənin maliyyələşdirilməsini planlaşdırırıq. Növbəti ilən artıq 5 min ailə Dünya Bankının layihəsi ilə maliyyələşəcəkdir.

Biz BMT-nin İnkışaf Programı ilə 500 ailənin özünüməşgulluğunun təşkil edilməsi üzərində iş aparıraq. Artıq onlar bütün təlimləri keçiblər, bù ildə aktivlərlə təmin olunaçaqlar. BMT-nin İnkışaf Programının verdiyi yeni təcrübəni, yeni yanaşmanı biz digər layihələrimizdə də tətbiq edəcəyik. Paralel olaraq, Heydər Əliyev Fonduun “Regional İnkışaf” İctimai Birliyi ilə biz “Sosial bağlar” layihəsi çərçivəsində hər il 250 ailəni də özünüməşgulluq programı vasitəsilə maliyyələşdirir. Hər il 250 ailə üçün təqribən bir hektar ərazidə bağ salınıb ki, onların da davamlı gəlirliliyi təmin olunsun.

Əlbəttə, bu programın icrasının ən önemli istiqaməti onun davamlılığı və səmərəliliyidir. Biz bununla bağlı monitoring programını müəyyən etmişik. Hər rüb monitoringlər keçirilir. İlk ilinin tamamından sonra biz monitoringləri daha aktiv həyata keçirməyə çalışırıq. Çünkü birinci ilin monitoringləri çox yüksək - 85-90 faizin üzərində nəticələr göstərir. Amma səmərəliliyin daha düzgün, daha real qiymətləndirilmesi üçün ikinci ilin monitoringləri önem kəsb edir. Bi-

ictimai şəffaflığın təmin olunması üçün də müvafiq elektron portal yaratdır. Hər bir insanın aldığı aktivlə birlikdə videoçəkilişi, fotoçəkilişi və aldığı aktivin keyfiyyətinə dair sənədlər orada açıqlanır. Hər bir monitorinqin nəticəsinə dair videolar da oraya qoymalaqdır və orada açıqlanacaqdır. Əlbəttə, bu aktivlərlə bağlı adekvat addim atmayan insanlar haqqında müvafiq tədbirlər də görülecekdir.

Özünüməşgulluq programının dayanıqlılığının gücləndirilməsi üçün növbəti addim onun istiqamətlər üzrə bölgüsünün daha da təkmilləşdirilməsi id. Çünkü birinci ilde böyük istək mehz kənd təsərrüfatına, heyvandarlığa idisə, - bizim portfelimizin 82 faizi kənd təsərrüfatına aid idir, - artıq cari ildə bu, 67 faizə düşür. İndi istehsalat və xidmet sahələri de bu işə fəal qoşulmağa başlayıbdır. Bu da, şəhər ərazilərində əhalinin özünüməşgulluğu, kiçik və mikrobiznesin inkişafı baxımından çox önemlidir.

Çox gözəl uğur hekayelərimiz də var. Məsələn, 2018-ci ildə yaradılmış bir keçi ferması artıq çox genişlənib, əlavə on nəfər işçisi də var. Kiçik şirkiyat sexləri var ki, ciddi şəkildə genişlənib. Yəni, uğur hekayelərimiz də var. Amma qeyd etdiyiniz kimi, uğursuz hallar da, sui-istifadə halları da var ki,

lər da çəresiz qalıb, məcbur olub buna razılıq verirler. Ona görə vətəndaşlarla nazirlik arasında çox faal canlı bağlılıq olmalıdır. Siz həm öz imkanlarınızdan istifadə edərək monitorinqlər aparmalısınız, eyni zamanda, Qaynar xətlər, yaxud da digər əlaqə vasitələrile vətəndaşlarla daim temasda olmalısınız. Biliyəm ki, bu istiqamətdə işlər aparılır. Bilmək istərdim ki, o işlər nə yerdədir?

Sahil Babayev: Cənab Prezident, qeyri-formal məşgulluqla mübarizə fəaliyyətinin esas istiqamətlərindən biridir. Sizin təsdiq etdiyiniz müxtəlif fərman və sərəncamlar çərçivəsində qeyri-formal məşgulluğun azaldılması üçün en ciddi stimullar yaradılıb. Məsələn, vergi güzəştleri tetbiq olunub, eyni zamanda, inzibati tədbirlər gücləndirilib. Bu tədbirlərin müsbət dinamikası ötən il çox ciddi şəkildə özünü göstərdi. Təkcə bir il ərzində özəl sektorda əmək müqavilələrinin sayı 100 min artıb. Həmçinin dövlət sektorunda əlavə olaraq 53 min artıb oldu. Bu çox ciddi tədbirlər neticəsində əməkhaqqı fondunda 42 faiz leqallışma deməkdir. Bu, əməkhaqqı fondunda 42 faiz leqallışma deməkdir. Bu, həm iqtisadiyyata, həm pensiya-sosial təminatına, həm də kölgə iqtisadiyyatının azalmasına ciddi dəstəkdir. Bu müsbət dinamika davam edir. Mən bu günə olan statistiki

kaya əsasən deyə bilərəm ki, yanvarın 1-i ilə bu gün arasında əmək müqavilələrinin sayında 19 min 400 artıb var.

Prezident İlham Əliyev: Əlavə?

Sahil Babayev: Bəli, əlavə olaraq. Əməkhaqqı fondunda da 5 faizlik artıb var. Cənab Prezident, özəl sektorda bu müsbət dinamika davam etdiyi təqdirdə, bunun həm iqtisadi səmərəsi çox geniş olacaqdır, eyni zamanda da vətəndaşların sosial təminatı güclənəcəkdir.

Bu istiqamətdə təbliğatla bağlı çoxsaylı videoçarxlar çəkilib, çoxsaylı pres-relizlər təqdim olunub. Şəhərin müxtəlif yerlərində bannerlər yerləşdirilib. Ötən il 50-dən artıq tədbir keçirilib, bu ilki programımızda isə 100-dən çox tədbirin təşkili nəzərdə tutulur. Müxtəlif rayonlardan, regionlardan işəgötürənlər, həmkarlar ittifaqlarının nümayəndələri dəvət olunaraq onlara ciddi təbliğat işləri aparılacaq. Paralel olaraq “Çağrı” mərkəzimiz tam güc ilə işləyir. Ötən il 280 min müraciət qəbul etmişik. Ehtimal edirik ki, bu il bizim “Çağrı” mərkəzimiz 400 minden çox müraciət qəbul edəcək. Biz müraciət və şikayətlər, ilk növbədə, etrafı izahat veririk. Pozuntularla bağlı işəgötürənlərə xəbərdarlıqlar göndərirkən. Xəbərdarlıqlara riayət etməyənlərə cərimələr tətbiq edirik.

Cənab Prezident, məruzə edim ki, Sizin müvafiq fərman və sərəncamlarınızla minimum əməkhaqqı artdıqdan sonra bir ay ərzində təqribən 300 minden çox şəxsin əməkhaqqı hələ də əvvəlki kimi qalmışdır. Onlarla ciddi təbliğat işləri apardıq, elektron xəbərdarlıq göndərdik, cərimələr barədə məlumat verdik. Nəticədə qısa müddət ərzində 300 min rəqəmi 50 minden aşağı düşdü. Beləliklə 250 min insanın əmək müqavilələrində müvafiq düzəlişlər edildi. Bu işlər mütəmadi və davamlı olaraq aparılacaq. Əlbəttə, xəbərdarlıqlara məhəl qoymayan, bildirişləri nəzərə almayan işəgötürənlərə bağlı ciddi tədbirlər görülecek.

Ardı Səh. 4

“Sosial sahədə aparılan islahatlar çox genişmiyyətli islahatlardır və nəticə etibarilə Azərbaycan vətəndaşlarının rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində atılan önəmli addımlardır”

“Azərbaycan hökuməti daim öz vətəndaşının yanındadır”

Prezident İlham Əliyev Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayevi qəbul edib

Əvvəli Səh. 3

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı. Bundan sonra da bu məsələyə xüsusi diqqət göstərilecek. Elə etməliyik ki, bizim bu təşəbbüsümüz maksimum dərəcədə reallaşın və qeyri-formal məşğulluq ən aşağı səviyyəyə düşşün. Hesab edirəm ki, kompleks tədbirlər nəticəsində biz buna nail olacaq.

Bu il də DOST mərkəzlerinin tikilməsi nəzərdə tutulur. Keçən il biz iki mərkəzin açılışını etdik. Mən şəxşən açılışlarda iştirak etmişəm. Bu mərkəzlərdən biri keçən ilin may ayından fəaliyyətdədir, nə qədər müraciət olub? Bəyənmə emsali hansı səviyyədədir? Bu il neçə mərkəzin və ne vaxt tikilməsi nəzərdə tutulur? Məlumat verin.

Sahil Babayev: Cənab Prezident, may ayından etibarən fəaliyyət göstərən birinci mərkəzimiz və dekabrda etibarən fəaliyyət göstərən ikinci mərkəzimiz üzrə bu günədək birləşdə 81 min müraciət qəbul edilib. Vətəndaşların məmənunluq səviyyəsi 95,8 faizdir. Sizin müvafiq ferman və sərəncamlarınızla yaradılmış DOST Agentliyi - DOST mexanizmi öz uğurunu təsdiq edir. Vətəndaşlar bu mexanizmdən çox rəzidirlər. Hər bir rayondan bize müraciətlər gelir ki, bu şəbəkə sürətli şəkildə genişləndirilsin. Sizin dəstəyinizlə artıq 8 yeni mərkəz üzərində iş aparılır. Onlardan biri yaxın günlərdə açılış üçün hazır olacaqdır. Bu 8 mərkəzdən ikisi Bakıda, digərləri Abşeronda, Sumqayıtda, Qubada, Bərdədə, Şəki-də və Sabirabadda yaradılacaq.

Regional DOST mərkəzlərində əlavə olaraq peşə həzirliyi mərkəzi komplekslərinin də yaradılması nəzərdə tutulur. Bu mərkəzlərdə müraciət edən işsiz və işsaxtrən vətəndaşlarımızın peşə hazırlığı təmin olunacaq. DOST mərkəzi fəaliyyətə 90 xidmətə başlamışdır. Sizin dəstəyinizlə xidmətlərin sayı əvvəlcə 126-ya, sonra isə 132-yə qədər artdı. Biz düşünürük ki, yeni məşğulluq xidmətləri də buraya əlavə edildikcə, bu mexanizm təkçə sosial təminat yönümlü deyil, eyni zamanda, məşğulluq və əmək münasibətləri baxımından da geniş nəticə əldə edəcəkdir. “Çağrı” mərkəzi də DOST mərkəzlərinə integrasiya olundu. Ona görə də, orada bizim ciddi şəkildə artımıız meydana çıxdı və qısa müddət ərzində artıq Azərbaycanda ən çox istifadə olunan “Çağrı” mərkəzlərindən birinə çevrildi.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı. Bu program doğrudan da bu sahədə dönüş nöqtəsi oldu. Hesab edirəm ki, bu sahədə göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi inqilabi xarakter daşıyır. Təbii ki, vətəndaşların məmənunluğu da yüksək səviyyədədir. Ona görə mən soruşdum ki, bəyənmə emsali hansı səviyyədədir - 95 faiz, əlbəttə ki, yeni yaradılmış xidmət üçün çox yüksək nəticədir. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu mərkəzlərin həm regional xarakter daşması, eyni zamanda, funksiyaların, xidmətlərin artırılması, vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin səviyyəsi, səməresi daha da yüksələcək. Beləliklə, Azərbaycan bu sahədə də öz intellektual məhsulu ilə fərqlənəcək. Necə ki, bu gün “ASAN xidmet” mərkəzləri bizim intellektual brendimizdir və artıq digər ölkələr bu təcrübədən yararlanırlar, hesab edirəm ki, vaxt gələcək digər ölkələr də DOST mərkəz-

lərində göstərilən xidmətləri əsas götürərək belə sistemin yaradılmasına nail olacaqlar. Biz də istənilən tərəfdən bu istiqamətdə işləməyə hazırıq. Əger size bu məsələ ilə bağlı hansı ölkələrdən müraciət olunarsa, əlbəttə ki, məsləhətlişmə əsasında müvafiq məlumatları verə bilərsiniz.

Bir məsələ də çox ciddi xarakter daşıyır. Neftin qiymətinin əsas düşməsi nəticəsində təbii ki, biz dövlət investisiyalarını əsaslı ixtisar etdik. Bunun nəticəsində işsizliyin səviyyəsi artmışdır. Bu da təbiidir. Çünkü işsizliyi aşağı səviyyədə saxlamaq üçün dövlət bütün mexanizmlərdən istifadə edir. Əger biz görək ki, özel sektorada haradada işlər ixtisar olunur, əlbəttə, mənim göstərişimlə dövlət dərhal öz sözünü deməlidir. 2015-2016-ci illərdən başlayaraq mənim tapşırıqlı ödənişli ictimai işlər yaradılmışdır. Bu işlərin yaradılmasının əsas səbəbi işsiz qalan vətəndaşları işlə təmin etməkdir. Mənim göstərişimlə bu programla əhatə olunan vətəndaşların sayı ildən-ilə artaraq, son məlumatata görə, 38 min ödənişli iş yeri yaradılmalı idi. Bu məqsədlər üçün dövlət bütçə-

allahsızlıqdır və onlar bu cinayətlərə görə cavab verəcəklər. Biz işsiz qalan vətəndaşlar üçün şərait yaradırıq ki, onlar evinə çörək pulu aparsın. O da böyük məbləğ deyil, minimum əməkhaqqı səviyyəsindədir. İndi minimum əməkhaqqı artıb, ona görə bu vətəndaşlar daha böyük məbləğ alırlar. Amma bəzi hallarda bu pullar mənimsinilir. Yaxud da Neftçala rayonundakı cinayətkarlıq hadisəsi barədə mənə məlumat verildi ki, ödənişli işlə təmin edilən 73 nəfəri öz təsərrüfatlarında qul kimi, nöker kimi işlədirdi. Bu, nədir? Ağadır, bəydir, xandır? İndi bütün ölkə ke ona nifret edir, onun ve onun kimilərin biabırçı hərəkətlərinə görə. Hami bilsin ki, məsələ bununla bitməyəcək. Birinci hadisə oldu eştirmədilər, ikinci hadisə oldu eştirmədilər. Neçəsi həbs olunmalıdır ki, bunlar öz çirkin əməllerindən əl çəksinlər. Bu proses davam etdirilecək və hamı üçün də dərs olmalıdır. Ona görə bu biabırçı hallarla bağlı daha ciddi addımlar atılacaq.

Mən size göstəriş vermişəm ki, sizin nazirlik çox ciddi monitoring, uçot aparsın. Onu da biliyəm ki, siz bu uçotu tətbiq etmə-

fərin işlə təmin olunması həm işsizlik, həm də məşğulluq baxımından insanlarımız üçün böyük dəstekdir. Eyni zamanda, regionlarımda əlavə işçi qüvvəsi resurslarının cəlb edilməsi də bir çox mövcud problemlərin həllinə dəstəkdir. Bununla bağlı yaradılmış DOST iş mərkəzi vasitəsilə ötən il 38 min işçi cəlb edildi.

Sizin tapşırığınızla biz monitoringləri tətbiq etdik. Monitoringlər nəticəsində, ümumiyyətdə, il ərzində 9 min kənarlaşma müəyyən edildi. Bununla bağlı biz həm yerli icra həkimiyətlərinə, həm də aidiyyəti strukturlara məlumat verərək onları kənarlaşdırıq. Ümumiyyətlə, 38 min əvezinə 47 min təyinat oldu. Düzdür bunlardan bir qismi müəyyən obyektiv səbəblərdən, - vətəndaş başqa iş tapıb, oraya müraciət edirdi, - amma böyük əksəriyyəti mehz monitoringlər nəticəsində kənarlaşmaların müəyyən edilməsi ilə bağlıdır. Bundan əlavə, ictimai şəffaflığın təmin edilməsi üçün hər rayon üzrə ictimai işlərə cəlb edilmiş şəxslərin adlı siyahısı internet portalına yerləşdirilib. Biz dəfələrlə həm mətbuat, həm də vətəndaşlara müraciət etmişik ki, burada ic-

timai şəffaflıq və ictimai nəzarət tam təmin edilir.

İstənilən mənfi fakt haqqında bize məlumat versinlər və onların əsasında da bu işlər davam etdirilsin. Sizin tərafınızdan atılan qətiyyətli addımlardan sonra xeyli irəliliyə var. Bir çox istiqamətlərdə həqiqətən de biz dinamikanın çox müsbət olduğunu görürük. Bəzi hallarda təmizləmə prosesi müəyyən qədər çətinliklə, la-

kin tam şəkildə gedir. Eyni zamanda, biz vətəndaşların kənarda qalmaması üçün də davamlılığı təmin etməyə çalışıq. Çünkü 38 min şəxsin dekabr ayında işdən azad olunması, yanvar ayında təkrar 38 min əmək müqaviləsinin imzalanması kifayət qədər vaxt apara, onların əməkhaqqını bir ay itirməsinə səbəb ola bilərdi. Ona görə davamlılığı təmin etdik. Mən xüsusi vurğulamaq istədim ki, təyin etdiyiniz bir çox yeni icra başçıları tərəfindən ciddi monitoring və inventarlaşdırma aparılıb. Bizə təqdim olunan siyahılardan haqsız şərtlər çıxarılib.

“Mən bu adamlara etibar etmişəm. Mən bu adamları vəzifəyə təyin etmişəm və vəzifəyə təyin edilərkən bir çox tapşırıqlar, tövsiyələr vermişəm. Onların arasında ən vacibi o idi ki, get təmiz işlə, rüşvət alma, vətəndaşlara kobudluq göstərmə, təkəbbürlü olma, vətəndaşlara dayaq ol, arxa ol, kəndləri gəz, bütün vətəndaşlarla ünsiyyətdə ol. Amma nəyi görürük? Onu görürük ki, bütün bu tapşırıqlara rəğmən, bəzi yaramaz icra başçıları həm özlərini, həm bizim iqtidarıımızı biabır ediblər”

sində 10 milyonlarla manat vəsait nəzərdə tutulur. Göstəriş vermişəm ki, bu məsələyə çox ciddi nəzarət olunsun. Xüsusilə bölgelərdən gələn siqnallar bu nəzarətin tətbiqinə, əlbəttə ki, imkan yaratmışdı. Çünkü bəzi hallarda insanların əməkhaqqıları verilmirdi, ödəniş kartları icra başçıları tərəfindən qanunsuz olaraq götürüldü, mənimsinilirdi və s. Belə siqnallar ciddi şəkildə araşdırılmışdır. Bu və buna oxşar cinayətləri tərəfənlərə qarşı çox ciddi cəza tədbirləri tətbiq edildi. Mən bütün yerli icra orqanlarının nümayəndələrinə xəbərdarlıq etmişəm. İndi isə onların bir neçəsi məsuliyyətə cəlb edildi. Keçirilmiş xüsusi əməliyyatlar nəticəsində onların cinayətləri tam sübuta yetirildi. Əlbəttə ki, indi istintaq gedir, məhkəmə prosesi olacaqdır, ancaq video Görüntülər hər şeyi açıq-aydın göstərir. Bu biabırçı kadrlar, biabırçı davranışın bizim üçün böyük ləkədir. Mən bu adamlara etibar etmişəm. Mən bu adamları vəzifəyə təyin etmişəm və vəzifəyə təyin edilərkən bir çox tapşırıqlar, tövsiyələr vermişəm. Onların arasında ən vacibi o idi ki, get təmiz işlə, rüşvət alma, vətəndaşlara kobudluq göstərmə, təkəbbürlü olma, vətəndaşlara dayaq ol, arxa ol, kəndləri gəz, bütün vətəndaşlarla ünsiyyətdə ol. Amma nəyi görürük? Onu görürük ki, bütün bu tapşırıqlara rəğmən, bəzi yaramaz icra başçıları həm özlərini, həm bizim iqtidarıımızı biabır ediblər. Onların alçaq hərəkətləri ümumi qıraq obyektinə çevrilib. Onların dövlət mülkiyyətini talaşması, sahibkarları incitməsi, sahibkarlardan pul alması, hər bir təyinata görə pul alması, məktəb direktorlarından, xəstəxanalardan aylıq haqq alması

yə başlayanda yerli icra orqanları tərəfindən böyük müqavimətlə rastlaşdırıñ. Sizə qarşı təxribatlar tərəfdildi, eyni zamanda, mətbuatda çirkin kampanyalar aparıldı. Biz bu kampanyanın sıfırıcılarını də yaxşı tanıyıraq. Onların bizim aramızda yeri yoxdur. Ona görə nazirlik tərəfindən bütün bu işlər tam nəzarətə götürülməlidir. Hazırda vəziyyət ne yerdədir, bu il neçə min vətəndaş bu işlərlə təmin edilib və nəzarət mexanizmi nədən ibarətdir?

Sahil Babayev: Möhtərem cənab Prezident. Siz çox doğru buyurdunuz, 38 min nə-

“ASAN Xidmət” onlayn iş rejiminə keçir

Nazirlər Kabinetin yanında operativ qərargahın ölkədə mövcud durumla bağlı aldığı qərarları rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyində də iş rejimində əsaslı dəyişikliklər edilib.

Dövlət Agentliyindən SİA-ya verilən məlumatə görə, Agentliyin və tabeliyində olan qurumların (“Innovasiyalar Mərkəzi”, “Elektron Hökumətin İnkışafı Mərkəzi”, “ABAD”) əməkdaşlarının sağlamlığına olan təhlükənin aradan qaldırılması və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının tövsiyələri nəzəre alınmaqla “işlərin evdən idarə olunması” (work from home) sisteminin tətbiqi reallaşdırılıb. Belə ki, Dövlət Agentliyinin daxilində yaradılmış “Böhran qrupu”nın nəzarəti altında “Meşət şəraitində iş rejimi üzrə Təlimat” hazırlanıb və əməkdaşların həmin Təlimatla tanışlığı təmin edilib.

Əməkdaşlar evdə işin təmin edilməsi məqsədilə hazırlanmış Təlimati yerinə yetirmekle iş prosesini əvvəlki qaydada həyata keçirə bilərlər. Koronavirus pandemiyasına qarşı təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədilə “Google”, “Microsoft”, “Twitter”, “Apple”, “Amazon” kimi nəhəng şirkətlərdə də tətbiq olunan bu model böhran şəraitlərində işin effektivliyini təmin edir.

Epidemiya tarixini araşdırarkən ilk epidemiya mənbəyindən biri kimi era-mızdan əvvəl Hindistanda Qanq çayında çirkilik əmsalının həddən artıq yüksəkliyi və əhalinin kütləviyyi, sanitər-təmizlik qayda və normalarına əməl olunmaması göstərilirdi. Resurs Analitik İformasiya Mərkəzinin təqdim etdiyi tarixi ve müasir statistikada açıqlanan maraqlı faktlardan biri də XV əsr-də Amerikanı əla keçirmək üçün ingilis kəşfiyyatının yerli aborigen amerikalıları epidemiyaya yoluxdurmaları və bu qəbilələrin 90%-nin epidemiya qurbanına çevrildiyi göstərilmişdi.

Pandemiyanın martin əvvəline olan məlumatları ilə yayılma coğrafiyasına diqqət yönəldərək Azərbaycanın yerləşdiyi ərazidəki vəziyyət qiymətləndirilmişdi. Azərbaycanın zəngin təbiəti, iqlim qurşaqları və bu təbiətin bəxş eydiyi təbii immunitetin mövcudluğundan danışılmışdı. Və insanın düşməni olan, adamı daxildən yeyib parçalayıb öldürən bu virus epidemiyasından qorxməq üçün əsasın olmadığını, lakin bütün dünyani əhatə edən ətrafımızı pandemiya sarmış və "şeytancıqlar" dan qorunmaq üçün ciddi əsasların olduğu qeyd edilmişdir.

Bəs necə qorunmalı?

Hənsi tədbirlər görülməli?

Kim hansı vəzifəni icra etməlidir?

Virus necə lokallaşdırılmalıdır?

Bunun üçün ilk önce müvafiq plan əsasında tərtib olunmuş program üzrə kompleks

konseptual yanaşma tətbiq olunmalı, standart tibbi tədbirlər həyata keçirilməli, bütün detallar diqqətə izlənilməlidir, aidiyəti qurumların elmi-administrativ, inzibati yanaşması mütemədi olaraq mərkəzləşmiş KİV-lər tərefindən vətəndaşların anlayışı və şuurlu yanaşmasını təmin etmək və panikanın yaranmasına üçün məlumatlandırma-maarifçilik işinin aparılması təmin olunmalıdır.

Ölkə ərazisi insanların kütləviyyinə, məşğulliyətinə, iqlim və atmosferin vəziyyətinə və insanların savad, mənəvi-psixoloji vəziyyətinə görə zonalara bölünüb, ümumi standart deyil, her zonaya müvafiq tədbirlər tətbiq olunmalıdır.

Bütün ümumimilli məsələlərdə milli maraqlar fərdin mənafeyindən əvvəl gelir və sözsüz ki, ümumimilli mənafədə hər bir fərd vətəndaşın da şəxsi marağının təmin olunması ifade edilir. Və əksinə, fərdi maraqların öne çəkiləməsi ümumi mənafeye ziyan vurur, nəzəri cəhdən əsasən belə olur. Epidemiya məsələsində isə əksinə şəxsin özünü qorunmasından başlamaq lazımdır.

TEZIS VƏ YAXUD DEVİZ BELƏ OLMA-LIDIR Kİ, SƏN ÖZÜNÜ QORUMALISAN, AİLƏNI VƏ CƏMIYYƏTİ XILAS ETMƏLİ-SƏN! Çünkü cəmiyyət dedikdə məchul məsuliyyət hissi ortaya çıxır, lakin şəxsin fərdi məsuliyyəti və cavabdehliyi daha tez qarvalınan məsələdir.

Və insanlara, vətəndaşlara, adamlara sađ dildə izah olunmalıdır ki, **VİRUS EPİDE-MİYASI NƏDİR?** Çünkü, vətəndaş başa düşmədiyi dildə baş verən proseslərdə öz məsu-

liyyətini və cavabdehliyini hiss etməyəcək, xilaskarı və ya günahkarı başqa yerde axtaracaq. Yəni bizim adı gözəl görə bilmədiyimiz canlı və insanın düşməni olan bu virusların yaşama və artıb çoxalması üçün vacib mühit insanın daxili orqanı və hətta digər daxili orqanlarda da yaşaya bilmir, yalnız ağ ciyər bu virusun yaşayışını çoxalacağı mühütdür oraya isə ağızdan və burundan yol vardır. Yəni adamların şəxsi və ümumi maddi kontakt vasitəsi əsasən əllərdir ki, əllərin də məcburi toxunduğu ümumi vasitələr vardır ki, biri də məsələn, pul vahidləridir. Müasir yaşam tərzində isə ümumi istifadə hallarından qəçmək demək olar ki, mümkün deyildir. Deməli, imkan daxilində kontekst mehdudlaşdırılmalı və əller təmizlənməmiş və müyyəyen vasitələrlə dezinfeksiya olunmamış ağıza aparılmamalıdır.

Vətəndaşa izah olunub məlumatlandırı-

rı, keşikçi əskərləri vardır- immun sistemi bədənə daxil olan istənilən düşmənlə-virusla mübarizə aparır və virusu məhv etməyə çalışırlar. Deməli insanlar da immun sistemini güclü saxlamağa borcludurlar. Immun sistemi güclü sağlamış üçün isə anadan olduğumuz yerin suyu, torpağı, havasında yetişən təbii nemətlər bizim bədən strukturumuza daha yaxın, qəbul olunan və daha xeyirli dir. Nəinki, Azərbaycandan kənar iqlimlərdə biten bitkiler. Beləliklə vətəndaşlar və ailələr üçün gündəlik istifadə etməklə immuniteti yüksək saxlaya bilecək və hər hansı virus, mikrob digər bu tiplərdən qorunmaq vasitələrini də diqqətə çatdırırıq.

Gündəlik hər ailənin içə biləcəyi anti-virus çayı: Mixək, darçın, hil, zəncəfil qarışığını bir-iki saat yaxşı dəmlədikdən sonra, içine limon və naringi (portoğal) dilimlərini də qabıqlı atmaq olar, ilqə veziyətdə bir qəşqı bal qatıb içilsə çox dadlı və xeyirli dəmləmədir.

Alma şirkəsinin yüz qram suya iki xörək qasığı töküb içmek səhər və axşam. Həm dezinfeksiyaedici, həm də xolestrin və digər

munitetini güclü saxlamaqla özünün, ailəsinin, cəmiyyətin və millətinin sağlamlığını qorunmuş olur və dövlətin inkişafı və güclənməsində öz vətəndaş borcunu yerinə yetirək töhfəsini vermiş olur.

Yoluxan bacı-qardaşlarımızın təcrid olunması, əlaqələrin və kontaktların kəsilməsi və onlara lazımi tibbi, mənəvi-psixoloji yardımın göstərilməsi epidemiyanın lokallaşdırılması və virusun artıb çoxalmasının qarşısının alınması və məhv edilməsi üçün çox vacibdir və insanların bu faktlara şüurlu, düşüncəli və sebəli panikasız yanaşması hem fərdin özüne, hem ailəsinə, hem cəmiyyətə və hem də dövlətə xeyir vermİŞ olar. Deməli virusu məhv etmek üçün onun fəaliyyətini məhdudlaşdırmaq və sərhədlərini daraldıb lokallaşdırmaq lazımdır. Ölək üzrə zonalara bölnübü, ayrı-ayrı qiymətləndirilib, müvafiq yanaşma- yəni bölbüb lokallaşdırmaqla virusun fəaliyyət meydانını daraldıb və üstüne gedib məhv etmək. Vətəndaşları və insanları da kütləviyyikdən kənarlaşdırmaq fərdi nəzarətə götürmək lazımdır. Çünkü, kütləviyyilik virusun inkişafını və çoxalaraq yayılmasını, aktivliyini stimullaşdırır.

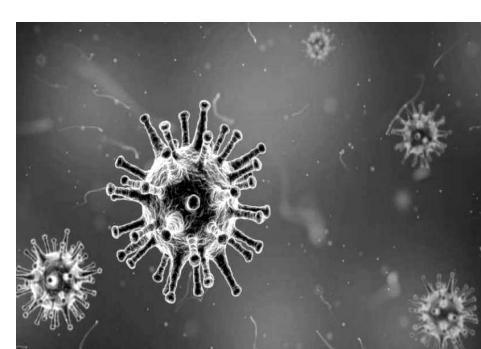
Epidemiyadan xilas olmaq üçün özünü qoru, cəmiyyəti xilas et!

yaşlarının əridilməsinə köməklik edir.

Sarımsağı həb şəklində udmaq, "bir xörək qasığı bal, bir xörək qasığı zeytin yağı, yarımla və ya bir ədəd limonun şirəsi, bir çay qasığı qarazire yağı qarışdırılıb axşam yatmadan əvvəl, səhər durunda ac qarına içilsə bütün vitamin və minerallərlə zəngin qarışq həm də mədə-bağırsağa çox müsbət təsir göstərir." Gündə bir dəfə ailənin yaşadığı evdə, otaqlarda üzərlik yandırmaq da həm insana mənəvi-psixoloji, fizioloji, əhval-ruhiyənin yüksəldilməsinə müsbət təsir göstərir ki, bu da immunitetin yüksəldilməsinə kömək edir, həm de üzərlik tüstüsü də virus və mikrob əleyhine təsirli vasitədir.

Bu kimi təbii və digər qoruyucu və müalicə vasitələri ilə Azərbaycan vətəndaşı, bu regionun insanı təbiətin bəxş etdiyi təbii im-

urlu və kamil yaratığı varlıq- insandır!

Yoluxmamaq üçün tədbirlər, qorunmaq və ailəni xilas etmək vətəndaşın başlıca vəzifəsidir. Yəni hərə öz üzərinə düşən vəzifəni və məsuliyyəti lazımlıca dərk edib, layincə yerinə yetirse nə cəmiyyətimizi, nə vətəndaşımızı, nə dövlətimizi heç bir təhlükə gözləmir. Nəinki təhlükə, istənilən naiyyəti elədə etmək üçün hər kəs öz vəzifəsini və məsuliyyətini lazımlıca dərk edib, ləyaqatlı yerine yetirməlidir şüarı günün devizinə çevrilməlidir.

Virusun bədənə düşməsi də təhlükəli deyildir. İnsan bədəninin qoruyuculu-

Xəstəliyin xüsusiyyətinə diqqət etsək görərik ki, virusun fəaliyyəti üç mərhələni əhatə edir: İnkubasiya dövrü, inkişaf dövrü və son mərhələ sənmə dövrü. Dünyadakı gündəlik statistikaya nəzər salsaq, məsələn 16 mart 2020-ci il tarixində

- yoluxma 169,387 nəfər

- ölenlər 6513 nəfər

- sağalanlar 7,257 nəfər

Nəhayət, Resurs Analitik İformasiya Mərkəzi Azərbaycan vətəndaşlarını təmiz olmağa, mənəvi-fizeoloji sağlamlılıq, sanit-

gigiyenik qaydalara əməl etməyə, yerli-təbii vasitələrlə immuniteti güclü saxlamağa və bir-birinə kömək edərək əməni bələni, əməni düşməni məhv etməyə çağırır.

Azərbaycan Dövlətinin ən qiymətli sərvəti olan- azərbaycan vətəndaşı- İnsan ən güclü, ən gözəl, ən kamil, ən üstün şüurlu varlıqdır.

"Ses" qəzetiñin sıfarişinə əsasında "Resurs" Analitik İformasiya Mərkəzi tərəfindən hazırlanmışdır.

Eldar Sultanov: "Koronavirusla bağlı ictimaiyyətdə yanlış fikir formalasdırmağa çalışanlar barəsində ən ciddi tədbirlər görülcək"

Koronavirus tehlükəsi nəinki ölkə vətəndaşlarını, bütövlükde dünya ictimaiyyətini narahat edir. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qərargah tərəfindən aidiyəti dövlət orqanları, o cümlədən TƏBİB, Səhiyyə Nazirliyi ilə əlaqəli şəkildə koronavirusun yayılmasının qarşısının alınması istiqamətində qabaqcayıv və profiliaktik tədbirlər, eləcə de virusa yoluxmuş və karantinə alınmış şəxslərin sayı, onların mütləcisi və görülmüş işlər barədə mütəmadi olaraq ictimaiyyətə məlumat verilməsinə baxmayaraq, bəzi kütüvə informasiya vasitələri və ayrı-ayrı sosial şəbəkə istifadəçiləri Daxili İşlər Nazirliyinin və Baş Prokurorluğun xəbərdarlıqlarından neticə çıxarmayaraq, həqiqəti əks etdirməyən və cəmiyyətdə süni ajitaj yaratmağa hesablanmış şayiələr yayırlar.

AZERTAC xəber verir ki, bu fikirləri Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətinin rəhbəri Eldar Sultanov koronavirusla bağlı "ASAN Radio"ya müsahibəsində deyib.

Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətinin rəhbəri bildirib: "İctimaiyyətdə yanlış fikir formalasdırmaq məqsədi güden və bu kateqoriyadan olan informasiyaların yayılması qəsdən həyata keçirən KİV-lərə, o cümlədən sosial şəbəkə istifadəçilərinə bir daha xəbərdar edirik ki, gələcəkdə bu qəbildən olan qanunazidd hərəkətlərini davam etdirəcəkləri təqdirdə, bərələrində cinayət məsuliyyəti da daxil olmaqla, ən ciddi qanunəməvafiq tədbirlərin görülməsi təmin olunacaq". Yanlış fikrin formalasdırmasına xidmət edən məlumatları yayan şəxslərin cəzalandırılması ile bağlı məlumat verən Eldar Sultanov vurğulayıb: "Bəzi KİV-lərde və sosial şəbəkələrdə cəmiyyətdə süni ajitaj yaradılmasında maraqlı olan şəxslər tərəfindən bir neçə gün əvvəl guya koronavirusa yoluxmuş şəxsin xəstəxanada vəfat etməsi ilə bağlı bir səs yazışı yayılıb. İctimaiyyətdə yanlış fikrin formalasdırmasına xidmət edən həmin məlumatlar həqiqəti əks etdirmədiyindən tərəfimizdən dərhal təkzib olunub. Eyni zamanda, aparılmış araşdırımlarla həmin şəxsin xəstəxanada ağciyərlərin pnevmoniyası səbəbindən vəfat etməsi müəyyənləşdirilib və bu barədə ictimaiyyətə məlumat verilib. Həmin məlumatı yayan KİV-lərə "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə müvafiq olaraq, resmi xəbərdarlıq edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu vətəndaşlarımızı belə yalan məlumatlara inanmamağa, yalnız səlahiyyətli dövlət orqanlarının rəsmi məlumatlarını nəzərə almağa çağırıb".

Rauf Əliyev: "Parlament Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına xidmət edən İslahatlara mühüm dəstək verəcək"

"İnci çağırış Milli Məclis seçkiler müstəqil azərbaycanlı siyasi tarixində əlamətdar hadisə kimi yadda qaldı. O baxımdan ki, seçkilerin şəffaflığı, Azərbaycan xalqının iradəsini ifade etməsi ölkəmizin demokratik dövlət kimi müsbət imicini möhkəmləndirən mühüm amillərdən biri kimi çıxış etdi". Bu fikrəni Milli Məclisin deputatı Rauf Əliyev deyib.

R.Əliyev bildirib ki, yeni parlament Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına xidmət edən İslahatlara mühüm dəstək olmaqla yanaşı, qanunvericilik orqanının milli maraqlar əsasında səmərəli fəaliyyətinin təmin olunmasına əhəmiyyətli töhfədir. Onun sözlərinə görə, altıncı çağırış Milli Məclis çoxpartiyalılıq prinsipi əsasında formalasdırması bu faktın sübutudur. Digər tərəfdən, yeniləmə həm mövcud parlamentin tərkibində, həm də ali qanunvericilik orqanının rəhbərliyində - spiker və onun müavinləri, komitə sədrlerinin formalasdırması prinsipində de özünü göstərir.

"Əlamətdar haldır ki, müstəqil Azərbaycan parlamentinin tarixində ilk dəfə olaraq qadın parlamentin sədri seçildi. Həmçinin, ilk dəfə olaraq parlament rəhbərliyi çoxpartiyalılıq prinsipi əsasında formalasdırıldı. Altıncı çağırış Milli Məclisin rəhbərliyində həm bitərəflər, həm də azlıqda olan partiyaların nümayəndələri təmsil olunurlar. Eyni zamanda, bitərəflər və azlıqda olan partiyaların nümayəndələri Milli Məclisin daimi komitələrinə də sədr seçiliblər. Ayrı-ayrı partiyaların nümayəndələrinin Milli Məclisin rəhbərliyi və parlamentin komitələrinin rəhbərliyində təmsil olunması siyasi sistemin möhkəmləndirilməsi, siyasi münasibətlərin sağlam zəmində inkişaf etdirilməsi məqsədi daşıyır"-deyib, R.Əliyev vurgulayıb.

"Sosial siğorta haqqında" qanuna əlavə və dəyişikliklərin edilməsi zəruridir

"Sosial siğorta haqqında" qanuna əlavə və dəyişikliklərin edilməsi zəruridir". SIA-nın məlumatına görə, bunu Milli Məclisin Əmək və Sosial siyaset komitəsinin iclasında millet vəkili Vüqar Bayramov deyib. O qeyd edib ki, bu gün 250 manat maaş alan şəxslər 62 manat 50 qəpik siğorta ödəyir: "Məcburi ödənişlərlə minimum emək haqqı arasındaki fərqi nəzərə almaq lazımdır. Təklif edirəm ki, buna görə də, "Sosial siğorta haqqında" qanuna dəyişiklik edilsin".

Vüqar Bayramov məcbur köçkünlərlə bağlı da məsələ qaldırıb. O söyləyib ki, məcburi köçkünlərə kompensasiya verilməsi ilə bağlı problemlər mövcuddur. Deputat əlavə edib ki, gəlirlərin deklarasiyasına dair qanun layihəsi də hazırlanmalıdır. Komite sədri Musa Quliyev isə "Sosial siğorta haqqında" qanunun təkmilləşdirilməsi, elave və dəyişikliklərlə bağlı məsələ üzərində çalışmayı Vüqar Bayramova tapşırıb. M.Quliyev bildirib ki, bu barədə layihə yaz sessiyasına çatmasa, payız sessiyasında Milli Məclisə təqdim edilə bilər. Komitə sədri eyni zamanda bildirib ki, müvafiq qurumlar da bu layihənin hazırlanmasına cəlb edilməlidir. Deputat bildirib ki, bəzi insanların rəsmi iş yerləri olmadığı üçün onlar bəzi məsələlərdə problemlər yaşayırlar.

"Manatın real effektiv məzənnəsi yüksəlir"

"Manatın real effektiv məzənnəsi yüksəlir". SIA xəber verir ki, bu sözləri Azərbaycan Respublikası İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı qlobal şoklara rəğmən manatın məzənnəsinin sabitliyini şərh edərkən deyib. O bildirib ki, Azərbaycan manatının ABŞ dolları qarşısında sabitliyi fonunda əsas ticarət tərefdəşlərinin valyutlarının ucuzaşması baş verir: "Mart ayının ilk yarısında Azərbaycan manatı qarşısında gürcü lari 6,5 faiz, rus rublu 9,8 faiz, türk lirası 1,4 faiz, Ukrayna qrvnasi 5,9 faiz, Çin yuanı 0,39 faiz və qazax təngəsi 6,7 faiz dəyeri itirib. Beleliklə, manatın real effektiv məzənnəsi bahalaşır".

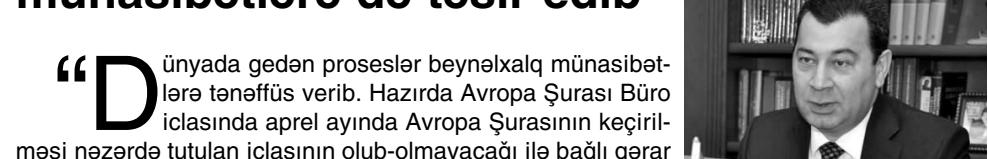
Qeyd edək ki, real effektiv məzənnəni hesablayarkən, manatın ticarət partnyoru olan ölkələrin valyutalarına nəzərən nominal məzənnəni və inflasiya nəzərə alır. Manatın real effektiv məzənnəsinin tarazlıq səviyyəsinə nisbetini ölçmək üçün istifadə olunan bütün metodlar - aliciliq qabiliyyəti pariteti, makroiqtisadi balans, "Big Mak" indeksi və başqa yanashmalar göstərir ki, manatın real effektiv məzənnəsi indiyədək onun tarazlıq nöqtəsindən aşağıda olub. Aliciliq qabiliyyəti paritetinə əsasən hesablanan məzənnə, ABŞ dollarının ABŞ-da alacaq miqdarda mehsulu digər ölkənin bazarında almad üçün tələb olunan yerli valyuta dəyeridir. Başqa sözə, ABŞ-da 1 dollara alınan mehsulu yerli bazaarda almaq üçün tələb olunan ödənişdir. Azərbaycan üçün bu rəqəm Dünya Bankının 2018-ci il üçün təqdim etdiyi statistika məlumatlarına əsasən 0,25 ABŞ dollarıdır. Yəni, ABŞ-da 1 dollara alına biləcək mehsulu Azərbaycanda 0,25 ABŞ dollarına almaq mümkündür. Ölkələr üzrə müqayisəli təhlili aparmanın hər bir göstəricini aliciliq qabiliyyəti paritetinə əsasən "beynəlxalq dollar" göstəricisi ilə ifadə etdikdən sonra real fərqləri görmək mümkündür".

Dünya Bankının hesablamalarına görə, 2018-ci ilde Azərbaycanda 1 "beynəlxalq dollar" 0,25 ABŞ dolları, Belarusda 0,25 ABŞ dolları, Qırğızstan, Gürcüstan və Ukraynada 0,29 ABŞ dolları, Qazaxistanda 0,31 ABŞ dolları və Rusiyada 0,39 ABŞ dolları səviyyəsində qiymətləndirildiyinə vurğulayan Vüsal Qasımlı bu ölkələrdə son qlobal şokların təsiri altında baş verən devalvasiyalar manatın real effektiv məzənnəsini gücləndirdiyini eləvə edib:

"Əgər 2000-ci ildə manatın real effektiv məzənnəsini benchmark olaraq 100 qəbul etsək, onda 2020-ci ilin əvvəlində bu göstərici 93,3 səviyyəsində olub. Başqa sözə, manatın real effektiv məzənnəsi bu ilin əvvəlində tarazlıq nöqtəsindən aşağıda qərarlaşır. Lakin ticarət tərefdəşlərimizin valyutalarının son günlərdəki devalvasiyaları fununda manatın ABŞ dolları qarşısında sahitliyi, manatın real effektiv məzənnəsini tarazlıq nöqtəsinə doğru rəhalaşdırır.

Manatın real effektiv məzənnəsinin bahalaşması Azərbaycanın MDB-də məkanında minimum pensiya, orta pensiya, minimum maaş və orta maaş göstəriciləri üzrə öncü mövqelərini daha da möhkəmləndirir. Digər tərəfdən, manatın real effektiv məzənnəsinin bahalaşmasının iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətinə təsirini tənzimləmək üçün institusional İslahatların davam etdirilməsi, rəqabət mühitinin dəha da yaxşılaşdırılması, insan kapitalının inkişafı və bazarlara çıxış istiqamətində fealiyyətlər davam etdirilməlidir".

Səməd Seyidov: "Koronavirus beynəlxalq münasibətlərə də təsir edib"

"Dünyada gedən proseslər beynəlxalq münasibətlərə tənəffüs verib. Hazırda Avropa Şurası Büro iclasında aprel ayında Avropa Şurasının keçiriləməsi nəzərdə tutulan iclasının olub-olmayacağı ilə bağlı qərar qəbul edilir. Dünyadada koronavirus infeksiyasiının yayılması ilə bağlı beynəlxalq tədbirlər təxire salınırları". Bunu Milli Məclisin Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərə rəlaqələr komitəsinin sədri Səməd Seyidov komitənin dünən keçirilən iclasında çıxış edərkən deyib. Azərbaycan-Türkəy arasında serhədlər bağlandıqını, bir sıra beynəlxalq uçuşların təxire salındığını deyən komitə sədri söyləyib ki, bütün bunlar beynəlxalq tədbirlərin, eləcə də bundan bir neçə ay sonra keçirilməsi nəzerde tutulan tədbirlərin təxire düşməsine səbəb olur: "Amma baş verənərətə nəticəsində işimizi məhdudlaşdırma留意. Bizim işimiz təkce sefərlərə bağlı deyil. Biz öz işimizi müasir texnologiyalardan istifadə edərək, beynəlxalq sənədləri nəzərdən keçirmək, yüksək əlaqələri təşkil etmək, ölkəmizin mövqeyini müdafiə etmək çox vacib və əhəmiyyətlidir". S. Seyidov söyləyib ki, Milli Məclisin sabah keçirilən iclası da koronavirusla bağlıdır: "Amma biz bilməliyik ki, beynəlxalq əlaqələr çox vacibdir. Milli Məclisde 80-ne yaxın dostluq qrupları fəaliyyət göstərir. Hər bir parlament üzvü komitəsindən asılı olmayaraq beynəlxalq məsələlərdə iştirak etməlidir".

Bu uşaqların magistratura xərclərini dövlət ödəyəcək

Azərbaycanda valideynlərini itirmiş və valideyn həyəsindən məhrum olmuş uşaqların magistratura xərclərinin dövlətin öz üzərinə götürməsi təklif edilir. SIA-nın xəberinə görə, bu təklif Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsində müzakirəyə çıxarılan "Təhsil haqqında" qanuna dəyişiklikdə nəzərdə tutulub. Qanunun 14-cü maddəsinə (Təhsil müəssisələri) təklif olunan dəyişikliyə əsasən, valideynlərini itirmiş və valideyn həyəsindən məhrum olmuş uşaqlar, habelə onların arasından olan şəxslər bütün tipdən olan dövlət təhsil müəssisələrində, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi elmi təşkilatın magistratura səviyyəsində, habelə bələdiyyə və özəl ali, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil aldıqları müddətdə təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödəniləcək.

Koronavirus təhlükəsi: üzərimizə hansı məsuliyyatlar düşür?

Sərr deyil ki, koronavirus infeksiyası (COVID-19) dünya ölkələrində geniş yayılıb və pandemiya şəklində qlobal təhlükə mənbəyinə çevrilib. Məhz bu baxımdan, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) bütün dünya üzrə hərakətə keçməklə yanaşı, insanların virus təhlükəsindən qorunması istiqamətində təxirəsalınmaz tədbirlər planlarını həyata keçirir, o cümlədən də, ÜST mütəxəssisləri müxtəlif ölkələrə səfərlər edərək tövsiyələrini verir, maa-raflandırmə işləri aparırlar.

**Behruz QULİYEV,
“SƏS” qəzetiñin baş redaktoru,
Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru**

Əbəs deyil ki, sözügeden istiqamətdə kifayət qədər ciddi tədbirlər görürlür, sərhədər bağlanır, məhdudiyyətlər tətbiq edilir. Yeni bele bir vəziyyətdə nezərə alınan əsas amil insanların COVID-19-dan maksimum şəkildə qorunmasıdır. Son günlərin statistik rəqəmlərinə nəzər salarkən, müxtəlif ölkələrdə yoluxanların və ölüm hallarının sayının artdığını müşahidə etsek də, sağalanların da say artımını görmək sevindiricidir. Lakin söz yox ki, sağalma sayının artması heç də insanları rahat etməməlidir. Çünkü bildiyimiz kimi, koronavirusa yoluxub-sağalan şəxs yenidən eyni aqibəti yaşaya bilər. Məhz bu baxımdan da nəticə çıxmamaq vacibdir.

Ortada vətəndaşın həyat şəraiti və təhlükəsizliyinin təmin olunması faktoru dayanır

Mühümdür ki, hər bir insan üzərində ciddi məsuliyyət hiss etməlidir. Bu məsuliyyət həm şəxsin özünü, həm də ətrafini yoluxma təhlükəsindən qoruya bilər.

Azerbaycanda da qeydə alınan yoluxma halları hökumətin, müvafiq dövlət qurumlarının diqqəti mərkəzindədir. Çünkü ortada vətəndaşın həyat şəraiti və təhlükəsizliyinin təmin olunması faktoru dayanır. Daha dəqiq vurğulasaq, xalqın təhlükəsizliyinin təmin edilməsi və mövcud qlobal problemin təsirindən müdafiəsi Azərbaycan dövləti üçün ən vacib və prioritet məsələ olaraq nəzarət götürülüb.

Azerbaycanda yoluxma halları minimal rəqəmlərlə ölçülür

Nazirlər Kabinetinin məlumat qərarında bilavasitə həmin reallığı eks etdirməkdədir. Müxtəlif müəssisələrdə, ictimaiyyətin gur olduğu yerlərdə, iasha, əyləncə obyektlərində, təhsil müəssisələrində, habelə kütləvi tədbirlərin keçirilməsi məsələsində təxir qərarlarının elan edilməsi özündə bu vacib reallığı eks etdirməkdədir. Belə ki, Azərbaycan COVID-19 infeksiyasının dünyada sürətlə yayılması fonunda, hətta qonşu İranda, Ermənistanda yoluxma hallarının artdığı vaxtda minimal rəqəmlərlə seçiləkdir. Əlbəttə ki, bu hökumətin önleyici tədbirlərinin sübutudur.

Eyni zamanda, Azərbaycan güclü

Forsmajor hallarda mətbuat nə etməlidir?

Virusla mübarizə çərçivəsində təsəffü ki, bəzi dezinformatorlar əhalidə arasında qəsdən təşviş, qorxu hissələri yarmağa çalışırlar. Belə ki, yalan, dezinformasiya xarakterli video və fotosalar, səs yazıları, iddialar təxribat kimi qiymətləndirilir, bu kimi hallara yol verənlər dərhal müyyəyen olunur və onların üzərində müvafiq hüquqi məsuliyyət qoyulur. Ciddi tədbirlər bundan sonra da görülməcək.

Lakin bu cür təəssüfədici məsələlərin də qarşısının alınmasında əsas yüksəkliklərin üzərində düşür. Hətta KIV burada məsuliyyət hiss edərək, ictimaiyyət arasında ajotaj yarada biləcək yazı və məqalələrlə çıxış etməməli, o cümlədən, sosial şəbəkələrdə müxtəlif yalan məlumatların ictimai rəyə sizdirilməsi cəhədlərinin qarşısını almamalıdır. Qeyd etdiyim kimi, artıq bir neçə dəfə əhalidən çəşqinqılıqlar yaratmağa söykənən sabotajlılıq hallarına cəhd edilib.

Digər tərəfdən, əgər nezərə alarsaq ki, media faktoru dördüncü hakimiyət missiyasını həyata keçirir, demək bu məsələdə daim dövlətin virusla mübarizə istiqamətində apardığı işlərə dəstəyini əsirgəməməlidir. Dövlət tərefindən media yaradılan şərait də qənaətə gəlməye kifayət qədər zəmin yaradır ki, KIV bu cür halların qarşısını ala bilmək gücündə və əzmindədir. Belə ki, ortada informasiya təhlükəsizliyi amili də dayanır. Mətbuat yalnız sayı və qəzetlərdə deyil, sosial şəbəkələrde də fəallığını artırımalı, insanlara tələb edilən qaydalara riayət olunması təbliğ etməlidir. Hətta bu proses zamanı xüsusi fərdi qaydada təbliğatlılar da başlanılmalıdır. Çünkü hər bir fərd sosiumun tərkib hissəsidir. Tebliğatdan yaranan şəxs bilgilərini digərləri ilə de bölmüş ki, bu da çox mühümdür.

Digər tərəfdən, belə bir məsuliyyətli zamanda qanunlar da öz sərt sözünü deyir və bu sağlam düşüncəli vətəndaşlarımız tərəfindən alqışlanır. Sosial, psixoloji təhlükəsizlik təminatının reallaşdırılması mətbuatın ilkin tədbirlər planında yer almmalıdır. Anladılmalıdır ki, bu yalnız dövlətin problemi deyil, eyni zamanda cəmiyyətin problemidir, ona görə de problemin həlliində KIV bütün təbliğat imkanlarını var gücü ilə tətbiq etməlidir.

Beləliklə, tələb edilən şərtlərə əməl etməklə mövcud təhlükənin qarşısı alınacaq və bütün bunların təməlində vətəndaş məsuliyyəti ilə yanaşı, həm də vətəndaş-dövlət qarşılıqlı iş birliyi dayanır. Bu iş birliyi isə, çox qisa zamanda koronavirus təhlükəsini aradan qaldıracaq, cəmiyyətin, dövlətin təhlükəsizliyi bundan sonra da en yüksək keyfiyyətləri ilə təmin olunaçaq. Bütün bunlar Nazirlər Kabinetinin Operativ Qərargahının bütün tövsiyə, təklif və qərarlarını qeyd-şərtsiz icra etməsi qarşında duran vəzifələrin mümkün qədər effektiv icrasını təmin edən əsas faktorlardan biri olduğu üçün həbirimiz, əsasən də, mətbuatın təmsilçisi olaraq məsuliyyət hissini vətəndaşlıq borcu kimi qəbul etməliyik.

Nazirlər Kabinetin yanında operativ qərargahın icası keçirilib

Martın 16-da Nazirlər Kabinetində Baş Nazir Əli Əsədovun sədrliyi ilə iclas keçirilib. Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZERTAC-a bildirilər ki, iclasda koronavirus epidemiyası ilə bağlı ölkədəki vəziyyət və hadisələrin mümkün inkişafı variantları, müxtəlif variantlarda hansı tədbirlərin görüləcəyi müzakirə olunub.

MM-in Səhiyyə və Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitələrində koronavirusla mübarizə müzakirə olunub

Dünən Milli Məclisin Səhiyyə və Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitələrinin qapalı icası keçirilib. SIA-nın məlumatına görə, iclas 1 saat 45 dəqiqə davam edib. İclasda koronavirus (COVID-19) infeksiyası ilə mübarizə və yayılmasının qarşısının alınması ilə bağlı ölkədəki mövcud vəziyyət və görülmək tədbirlər müzakirə olunub. Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qərargahın üzvü, Tibbi Ərazi Bölmələrini idarəetmə Birliyi (TƏBİB) idarə Heyətinin sədri Ramin Bayramlı koronavirusla bağlı mübarizə sahəsində görülən işlər, mövcud durum vəziyyət barədə məlumat verib. Daha sonra isə deputatların mövzu ilə bağlı sualları cavablandırılıb. Daha sonra inzibati və Cinayət Məcələsine dəyişiklik, Səhiyyə komitesinin 2020-ci il üçün nezərdə tutulmuş iş planının layihəsi müzakirə olunub və Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

“Ölkəmizdə koronavirus infeksiyasının yayılması intensivliyi ciddi nəzarət altındadır”

“Bizim ölkəmizdə koronavirus infeksiyasının yayılması intensivliyi ciddi nəzarət altındadır”. SIA-nın məlumatına görə, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Nazirlər Kabinetin yanında Operativ Qərargahın üzvü, Tibbi Ərazi Bölmələrini idarəetmə Birliyi (TƏBİB) idarə Heyətinin sədri Ramin Bayramlı bildirib. Azərbaycanda koronavirusla mübarizə ilə əlaqədar fəvqələdə vəziyyət elan edilməsinə ehtiyac olub-olmamasına gəlincə, R. Bayramlı deyib ki, bu, vəziyyətdən asılıdır: “Əgər belə bir təhlükə görse, dərhal müvafiq qurumlara, hökumətə müraciət edərik. Ancaq bu gün infeksiyanın yayılma intensivliyi və prosesi nəzarətdə saxlamalığımız buna qəti surətdə əsas vermir. Avropanın bir sıra ölkəsi fəvqələdə vəziyyət elan edib, amma Azərbaycanda koronavirusla bağlı intensivlik o həddə deyil, ona görə de buna ehtiyac yoxdur”. R. Bayramlı qeyd edib ki, karantində saxlanılanların bir qismi Bakı, digərləri rayonlardakı xəstəxanalarla yerləşdirilib: “Ağır halda olanlar Bakıda müvafiq xəstəxanalarda, daha yüngül vəziyyətdə olanlar isə rayonlardakı xəstəxanalardadır”.

Nailə Məhərrəmova

Naxçıvan Muxtar Respublikası Azərbaycan dövlətinin müsər müstəqllik illərində davamlı iqtisadi inkişaf üzrə müəyyən etdiyi İslahatların reallaşmasına xidmət etməkdədir. Sosiallaşma proseslərinin stimullaşdırıcı mexanizmlərlə gedisi, qeyri-neft sektorunun çəkisinin artması, özəl bölmənin dayaqlarının gücləndirilməsi və bu kimi uzunmüddətli hədəflərin reallaşmasına yönəlmış tədbirlərin həyata keçirilməsi muxtar respublikanın mövcud potensialının daha da artrılmasına yol açmaqdadır. Hələ öten əsrin 90-cı illərinin əvvəllerində xalqımızın Ümummilli Lideri böyük Heydər Əliyevin məhz Naxçıvan Muxtar Respublikasından başlatdığı iqtisadi İslahatlar bu sahədəki tədbirlərin uğurlu nəticələri üçün möhkəm dinamika yaratmış oldu. Bu dövrdən başlayan İslahatlar:

- bazar münasibətlərinin və qanunlarının hakim olduğu iqtisadiyyat üçün səmərəli şəraitin əsaslarını müəyyənləşdirmiş oldu;
- sonrakı dövrlər üzrə sosial və iqtisadi sahələr üzrə kəsintisiz və ardıcıl perspektivelər yaratdı;
- iqtisadiyyatın çoxşaxəliliyinə stimul və rən mexanzimlərin səmərəliliyini təmin etdi;
- regional səviyyədə güclü potensialın yaranması üçün mehsuldar zəməne çevrildi;
- makroiqtisadi səviyyədə dinamik inkişafa təkan verdi və s.

Təbii ki, muxtar respublikanın, sadalanınlar fonunda davamlı inkişaf yolunda qətiyyətli addımlar atması, onun bu güne qədər qarşıya qoymuş məqsəd və hədəflərin reallaşmasının ifadəsidir. Həyata keçirilən hüquqi tənzimləmələr, onun iqtisadi proseslərlə düzgün əlaqələndirilməsi, iqtisadiyyatın sahə strukturunun təşkilatlanması fonunda daha etibarlı nəticələrin əldə olunmasını reallaşdırmaqdır id. Bu isə, özünü sosial-iqtisadi inkişaf göstəricilərinin artan dinamikasında göstərməkdədir. İstə regional inkişaf proqramları, istə iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üzrə təsdiq olunan hüquqi mexanzimlər, istərse də qəbul olunan qərarlar sözügedən sahələr üzrə dayanıqlılığı daha da artırılmış olurdu ki, bu da özünü əsas makroiqtisadi göstərici olan ümum daxili məhsul (ÜDM) həcmində göstərirdi.

Müxtəlif illərin yanvar-fevral aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında ÜDM-nin həcmi (min manat)

Bir-birini əvəz edən illərin yüksələn inkişaf xronikasına diqqət etdikdə, aydın olur ki, təkcə regional inkişaf proqramlarının da icrası müddətində keçilən mərhələlər üzrə əldə olunan nəticələr qeyd olunanları təsdiq etməkdədir. Hesablama aparmaqla, qeyd edə bilərik ki, muxtar respublikada 2014-2020-ci illərin yanvar-fevral ayları üzrə ÜDM-in həcmində olan artım 1,2 dəfədən çox təşkil etmişdir. Digər tərəfdən, 2020-ci ilin ilk iki ayı ərzində istehsal olunan ÜDM-in həcmi 2014-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 22,2 faiz çoxdur.

Ariq yeni yüzülliyyin 20-ci inkişaf ilinin

nəticələrini qürur hissi ilə qarşılıyır. Bu dövər muxtar respublikada və ölkədə keyfiyyətəcə yeni mərhələnin dayaqlarının daha da möhkəmlənməsi ilə yadda qalmaqdadır. Makroiqtisadi potensialın artması, öz növbəsində, iqtisadiyyatın sosiallaşması və yüksək rifah göstəricilərinin təşəkkülü fonda daha da eləmətdar olmuşdur. Nəzərə alsaq ki, dövlətimizin sosial-iqtisadi sahədəki siyasetinin əsas mahiyətini insanların firəvan yaşayışının təmin olunması, onların sağlamlığı və tehlükəsizliyi məsələlərindən ibarət strateji məqsədlər teşkil etməkdədir, onda əldə olunan nəticələr bu məqsədlərin qətiyyətə reallaşdığını sübut edir. Daha doğrusu, makroiqtisadi inkişafın nəticələrindən cəmiyyət üzvlərinin artan göstəricilər əsasında yararlanı bilməsi həmin tədbirlərin yüksələn səmərəsini ortaya qoymaqdadır. İstihad olunan illər üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasında hər bir nəfərə düşən ÜDM-in həcmi haqqında məlumatlar bunu göstərir.

Müxtəlif illərin yanvar-fevral aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında hər bir nəfərə düşən ÜDM-in həcmi (manat)

Göründüyü kimi, muxtar respublikada iqtisadi inkişafın və sosial dayanıqlığın təmin olunması üçün zəruri olan tədbirlər həyata keçirilməkdədir və bu, davamlı xarakterə malikdir. Bütün bunlar, özünün yüksələn xətt üzrə davamlılığı ilə bir tərəfdən mövcud potensialın qorunması sahəsindəki zəruri tədbirləri ifadə edirə, bir tərəfdən makroiqtisadi siyasetin səmərəli təşkilində və idarə olunmasında əmək ehtiyatlarından məqsədönlü və səmərəli istifadəni göstərirə, digər tərəfdən de, milli iqtisadiyyat üzrə perspektivlərin dürüst reallaşdırıldıqına imkan verir. Bütün hallarda isə, bu, iqtisadiyyatın müqavimətliliyini və müəyyən olunan prioritətlərə doğru elçatanlığını göstərir.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında iqtisadi proseslərin düzgün təşkil əsas və aparıcı sahələrdən biri olan sənayenin də dinamik artımını təmin etməkdədir. Ölkəmizdə

sənayeleşmə proseslərinin səmərəliliyi, regionlarda Sənaye Parkları və məhəllələrinin yaradılması, kiçik və orta sahibkarlıq təşəbbüslerinin mehsuldar nəticələrlə müşayiət olunması, digər sahələrin de sistemli inkişafına imkan verməkdədir. Bu isə, regionlarda istehsal (iqtisadi) münasibətlərinin səmərəliliyinə hərəkətverici təsir olaraq önem qazanmaqdadır. Sənayenin inkişafı sahəsində əldə olunan göstəricilər Naxçıvan Muxtar Respublikasının da makroiqtisadi potensialına yeni gücləndiriləcəkdir.

Müxtəlif illərin yanvar-fevral aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında istehsal olunan sənaye məhsulunun həcmi (min manat)

Səklin məlumatları göstərir ki, muxtar respublikada sosial-iqtisadi inkişaf dinamikidir, perspektivlidir və qarşıya qoyulmuş hədəfləri elçatan etməkdədir. Və elə 2014-2020-ci illərin yanvar-fevral ayları üzrə sənaye məhsulu həcmi 1,2 dəfə artması da bunu göstərir. Digər tərəfdən, bu dinamika, muxtar respublikanın ölkə iqtisadiyyatının uzunmüddətli prioritətlərin reallaşması sahəsindəki tədbirlərini addımbaaddım izlədini ifadə etməkdədir.

Təbii ki, sənayenin artan göstəricilər əsasında təşəkkülü iqtisadiyyatın digər mühüm sahəsi olan kənd təsərrüfatının da perspektivliliyinin ifadəsidir. Qeyd edək ki, artıq muxtar respublikanın bütün rayon və kəndlərində etibarlı istehsal mühitinin güclü təsisatları yaradılmışdır ki, bu da, öz növbəsində, müvafiq sahə üzrə məhsul çoxnövülüyüün təmin olunmasına imkan vermişdir. Yerli məhsulların istehsalı, daxili bazarın qorunması, artan tələbatların etibarlı təminati, məhsul təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, idxlən məhdudlaşdırılması və ixrac məhsullarının stimullaşdırılması kimi vacib və prioritet amillər, məhz bu sahədəki sistemli tədbirlərin tərkib hissəsidir.

Müxtəlif illərin yanvar-fevral aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsulunun həcmi (min manat)

Səklin məlumatlarından aydın olur ki, müvafiq illərin ilk iki ayı ərzində, muxtar res-

publikada kənd təsərrüfatı məhsulları 1,3 dəfədən çox artmışdır. Bu, həm də, kənd təsərrüfatının inkişafı sahəsində həyata keçirilən tənzimləmə tədbirlərinin istehsal və məşğulluq hədəflərinin reallaşması üçün əlverişli zəmin yaratdır.

Geridə qalan illerin sosial-iqtisadi inkişafından ibarət göstəricilər özünün etibarlılığı ilə yenice keçid etdiyimiz 2020-ci ilin ilk iki ayında da perspektivli başlangıca çevrildi və bu, iqtisadiyyatın sosialyünlülüğün artmasına zəmin yaratdı. Müvafiq dövr üzrə göstəricilərin təhlili göstərir ki, muxtar respublikada iqtisadi proseslərin düzgün istiqamətləndirilməsi əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin gücləndirilməsi fonunda daha da eləmətdar olmuşdur. Məhz elə milli iqtisadiyyat üzrə davam etdirilən İslahatlar dövlətin iqtisadi siyasetində insan amilinin daim aktual olduğunu bir daha göstərməkdədir. Ən ucqar dağ kəndlərində bele təmin olunan infrastruktur potensialı insan amilinə xidmet etməklə, onun istehsalçı və istehlakçı olmaq etibarı ile bazar qanunlarının inkişafı sahəsindəki fəaliyyətinə işiq salmaqdadır. Nəticədə isə, təmin olunan səmərəli iqtisadi fəaliyyət mühiti insanların gəlirlilik səviyyəsinin yüksəldilməsinə səbəb olmaqdadır.

Müxtəlif illərin yanvar-fevral aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikasında bir işçiyə hesablanmış orta aylıq əmək haqqı (manat)

Buradan da göründüyü kimi, muxtar respublikada iqtisadiyyatın sosiallaşma prosesləri əhalinin maddi rifah halının daha da yaxşılaşmasına həm xidmət etmiş, həm də onu sürətləndirmişdir. 2014-2020-ci illərin yanvar-fevral ayları üzrə bir işçiye hesablanmış orta aylıq əmək haqqı səviyyəsinin 1,4 dəfəyə yaxın artması da bunu göstərməkdədir.

Beləliklə, Naxçıvan Muxtar Respublikası ölkənin qarşidakı dövrlər üzrə sosial və iqtisadi sahələr müəyyən etdiyi hədəflərə doğru daha böyük inamla irəliləməkdədir. Çoxşaxəlilik, davamlılıq, sosialyünlülük, təminatqabiliyyətlilik, uzunmüddətli inkişaf və digər bu kimi anlayışlar muxtar respublikanın iqtisadi inkişafının və sosial dayanıqlığının en gerçək ifadəsinə çevrilmişdir. Təbii ki, belə bir potensial isə onu daha da etibarlı etməkdədir.

**Cavadxan Qasimov
İqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru,
dosent**

"Voskanapat info":

"Paşinyan itə məxsus qorxaqlıqla özünü izolyasiya edib"

Dünyanın koronavirus təhlükəsi bürüsə də, ölkələr maksimal şəkildə qorunma yollarını tətbiq edir, hətta dövlətlərəsə əlaqələr müyyən zama-na qədər təxirə salınır. Amma buna baxmayaraq, dövlət rəhbərləri belə bir form-major vəziyyətdə belə, öz iş yerlərində dövlət idarəciliyini həyata keçirirlər.

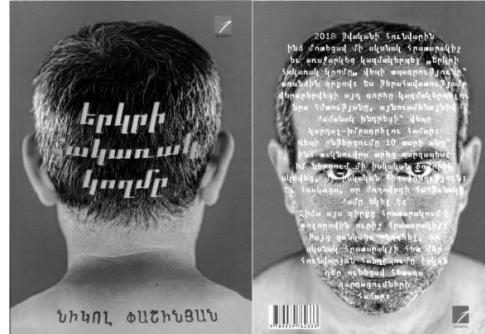
Bu, eyni zamanda, xalqın on-lara göstərdiyi etimadın doğruldul-ması anlamını daşıyır. Lakin Ermə-nistanda belə deyil. Daha dəqiq de-sək, Ermənistən baş naziri Nikol Paşinyan da daxil olmaqla, bu ölkənin rəhbərliyi, demək olar ki, xalqı və ölkəni koronavirus təhlükəsi ilə baş-başa buraxmaqla, sözün əsl men-sında, canlarının hayına qalıb.

"O, irəli sürülən bütün məsləhətləri rədd edərək, öz maraqları naminə virusa ciddi yanaşmadı və insanları təhlükəyə sürükledi"

Ermənistən Voskanapat info saytı maraqdoğurucu faktları ortaya çıxarıb. Saytin analitiki Hayk Akunts "Mən ordudan qaçmışam, mən "1 martdan" qaçmışam: koronavirus kimi-nin itidir ki, ondan qaçmayasan?" başlıqlı məqaləsində Nikol Paşinyanın pafosa söyklənən "Ermənistən menim ocağım, xalq ısa menim ailəmdir" ifadəsini xatırlatmaqla, eslin-de, onun sözü ilə eməlinin üst-üstə düşmədiyi, əskinə, siyasetini şü-ular üzərində qurduguunu yazıb.

SİTAT: "Nikol Paşinyanın növbəti dəfə solğunlaşış və bunu özünüzizole adlandıraraq, Sevanda (Göyçədə - düzəllş bizimdir) tapıb. Arvadı ilə bir yerde. Nikol özünü koronavirüsden izole edib. Əvvəlcə, o, qorxmaz na-zar (erməni nağlı-red.) ruhunda "koronavirus kimin itidir ki, bizə mane olsun" tipli çıxış edirdi, ancaq indi isə itə məxsus qorxaqlıqla, özünü izolyasiya edib". Erməni müəllif Paşinyanın buna qədər hansı oyunba-zılıqlar çıxdığını da xatırladıb və qeyd edib: "Bəs buna qədər ne baş verib? O, irəli sürülən bütün məsləhətləri rədd edərək, öz maraqları naminə, virusa ciddi yanaşmadı və in-sanları təhlükəyə sürükledi. Qeyri-qanuni referendum haqqında danışdı və onun təbliğatını apardı. Nikol mitinqlər təşkil edib, nifret təbliğatı apardı. Atmosferin zəhər buraxması-na rəğmen, o, virusun miqyasının artmasını və yayılmasını da təmin et-di..."

Beləliklə, erməni baş nazirin ar-

vadı ve ailəsi ilə Sevana qaçması və bunu virusdan qorunmaq üçün etdi-yini bildirməsi Ermənistanda birmə-nali qarşılınmır və əlbəttə ki, sadə ermənilərdə hiddet doğurur.

"Əsas məsuliyyətsizlik və koronavorusun yayılmasının günahkarı elə onun özüdür"

Erməni analitiki daha sonra qeyd edir ki, indi o, (Paşinyan - red.) və-ziyətdən çıxış yolları axtarır və baş-qalarını günahlandırır. SİTAT: "Bəyan edir ki, Eçmədzində təşkil olunmuş yeyib-içmək masasındaki qadın məsuliyyətsizlik edib ki, nəticədə, et-rəfindəki insanları yoluxdurub. Lakin bu, sadəcə, onun (erməni baş nazirin-red.) özü-nün öz üzərindəki məsuliyyəti atmağa yönəlib və cina-yət əməlini gizlətməyə he-sablanıb. Əsas məsuliyyətsizlik və koronavorusun ya-yılmasının günahkarı elə onun özüdür - Pşainyandır və yaxşı olardı ki, o, Eçmədzindəki qadını günahlan-dırmışın və öz feyklərini onun üzərinə atmasın".

Yeri gəlməşkən, koronaviru-suñ yayıldığı dövrə Nikolun refe-rendum oyunbazähləri da erməni ic-timai rəyini ciddi şəkildə qıcıqlan-dırıb. Bu məsələyə de toxunan müəllif Ayk Akunts yazır: "Maraqlıdır ki, Konstitusiya Məhkəməsinini işğal və öz planlarını realiza etmək üçün o, koronavirus təhlükəsini gizlətdi, insanların həyatlarını təhlükəyə atdı, lakin anlayanda ki, şəx-sən, onun özü də həmin təhlükəni yaşaya bilər, bu zaman dərhal Sevanda özünü izole etdi. Yəni solma-ğ'a başladı. Bundan sonra onun ocağı, Sevandakı bağı olacaq, xalq isə artıq onun ailəsi deyil, halbuki öten günler boyunca, o, xalqı virusa yoluxmaq təhlükəsinə sürükləyirdi, indi isə bütün günahları həmin xalqın üzərinə atır, yəni özünü Eç-mədzindəki qadın kimi aparmayı-

Bütün bunların yerinə, o, "unu-dur" ki, həmin qadından min də-fə özü günahkardır..."

"O, insanları 1 mart 2008-ci ildə də təhlükəyə sürükləyib və arxasında 10 ölü və yüzlər yaralı buraxıb"

Paşinyanın aradan çıxmasını, digər tərəfdən də təhlil edən erməni müəllif görə, onun bu cəhdli heç nə-yi dəyişməyib. Çünkü gəncliyində o, orduдан da yayınib və aradan çıxmışdır. SİTAT: "O, insanları 1 mart 2008-ci

ildə də təhlükəyə sürükləyib və arxasında 10 ölü və yüzlər yaralı buraxıb. Beləliklə, insanları koronavorus şəraitində mitinqlərə yığmaq, bunun dalınca isə sürüsüb aradan çıxməq Nikolun stilidir. O, hər za-man ölkənin əks-tərəfinde dayanır. Hətta düşmən tərəfdə də dayanır".

Müəllif sonda yazır ki, onun da-ha sonra hansı addımı atacağı, artıq heç ne kəsb et-

Sərhədi saxta sənədlə keçmək istəyən əcnəbilər saxlanılıb

mətinin mətbuat mərkəzində SİA-ya verilən məlumatə gö-dürən, Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Nəzarətinin əməkdaş-rə, Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Nəzarətinin əməkdaş-rə, Sərhəd Xidməti tərəfin-dən dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi və narko-tik vəsiyətlərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı müba-rizə tədbirləri davam etdi-rilir. Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfin-dən dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi və narko-tik vəsiyətlərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı müba-rizə tədbirləri davam etdi-rilir. Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfin-dən dövlət sərhədinin etibarlı mühafizəsinin təmin edilməsi və narko-tik vəsiyətlərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı müba-rizə tədbirləri davam etdi-rilir.

12 mart tarixinde Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qo-şunlarının "Lənkəran" sərhəd dəstəsinin, Astara rayonunun Sim kəndi yaxınlığında sərhəd zastavasının xidməti sahə-sində İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikasına doğru dövlət sərhədinin pozulmasına cəhdin qarşısi alınmışdır. Geriye qaçan sərhəd pozucuların hərəket marşrutu üzrə ərazidə axtarış aparıllarən 1 adəd aq rəngli nəraq götürülmüşdür. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

mir. "O sübut etdi ki, insanları təhlükəyə atrı və qaçı" deyə Akunts yazıb.

Rövşən RƏSULOV

Turizm vizası ilə bağlı prosedur dəyişir?

Dünən Milli Məclisin Əmək və sosial siyaset komitəsinin iclası keçirilib. SİA-nın xəberinə görə, iclasda "Turizm haqqında" qanuna dəyişiklik müzakirə edilib. Qanun layihəsi haqqında məlumat verən Milli Məclisin Əmək və sosial siyaset komitəsinin sədri Musa Quliyev söyləyib ki, turizm vi-zası və turistlərə elektron vizaların verilməsi ilə bağlı dəyişiklik edilir.

Onun sözlərinə görə, hazırkı qanunda qeyd edilir ki, elektron vizanın verilmesi ilə bağlı müraciətə ən gec 3 iş günü, elektron vizanın sürətləndirilmiş qaydada alınması üçün müraciət edildikdə isə ən gec 3 saat müddətində baxılır, imtina üçün əsas olmadıqda viza rəsmiləşdirilərək müraciət etmiş şəxsin elektron poçt ünvanına göndərilir: "Viza verilməsindən imtina edildikdə, müraciət etmiş şəxsin elektron poçt ünvanına bu barədə məlumat göndərilir. Yeni layihədə isə qeyd edilir ki, birdəfəlik və ya çoxdəfəlik elektron vizanın verilmesi ilə bağlı müraciətə ən gec 3 iş gün müdəddətində, birdəfəlik elektron vianın sürətləndirilmiş qaydadad alınması üçün müraciət edildikdə isə ən gec 3 saat müddətində baxılır, birdəfəlik elektron vizanın Azərbaycanın beynəlxalq hava limanlarında alınması üçün müraciət edildikdə isə real vaxt rejimində baxılır. İmtina üçün əsas olmadıqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müyyən etdiyi qaydada viza verilir".

M. Quliyev vurğulayıb ki, qanuna dəyişikliklərin edilməsi Azərbaycan Prezidentinin 2016-ci il 20 oktyabr tarixli fərmanı ilə təsdiq-lənmiş "ASAN Viza" sistemi haqqında Əsasname-nin tələblərində irəli gəlir. Müzakirələrdən sonra qanun layihəsi Parlamentin plenar iclasına tövsiyə edilib.

Nailə Məhərrəmova

Epidemiya əleyhinə rejimi pozanlar cərimələnəcək

Azerbaiyancanda

ə-p i d e m i y a əleyhinə rejimi pozanlar cərimə ediləcək. SİA-nın xəberinə görə, bu barədə inzibati Xətalar Məcəlləsində bununla bağlı dəyişiklik təklif edilir. Epidemiya əleyhinə rejimin, sanitariya, gigiye və karantin rejimlərinin pozulmasına görə fiziki şəxslər 100 manatdan 200 manatdək məbləğdə, vəzifeli şəxslər 1500 manatdan 2000 manatdək məbləğdə cərimə ediləcək. Yaxud işlərin hallarına görə xətanı töredənin şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla bir ayadək müddətə həbs tətbiq olunur. Hüquqi şəxslər 2 min manatdan 5 min manatdək cərimə ediləcək. Qeyd edək ki, inzibati Xətalar Məcəlləsində bununla bağlı dəyişiklik sabah Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə çıxarıllacaq.

Azərbaycanla Türkiye arasında aviareyslər martın 31-dək dayandırılıb

Azerbaiyancınla Türkiye arasında aviareyslər koronavirus təhlükəsi ilə əlaqədar martın 31-dək dayandırılıb. SİA bu barədə "Türk Hava Yolları" avia-sirkətinə istinadən məlumat verir. Qeyd olunur ki, qərar martın 15-dən qüvvəyə minib.

Qərara əsasən, qeyd olunan tarixlərə biletleri olan müştəri-lər həmin biletləri geri qaytara, mayın 31-dək uzadə və ya mayın 31-dək başqa istiqamətə uçuşlara dəyişə bilər.

Azərbaycanda qalan Türkiyə vətəndaşları üçün zərurət yarandığı təqdirdə təxiye ucuşları təşkil oluna-caq. Biletler "Türk Hava Yolları"nın saytından alınıbsa, şirkətin çağrı mərkəzləri vasitəsilə, diger internet saytlarından alınıbsa, orada göstərilən nömrələr vasitəsilə, hər hansı bir agentlikdən alınıbsa, həmin agentlikdə dəyişdirilə bilər. Şirkətin Bakı və Gəncə ofislərindən yalnız bu ofislər-dən alınan biletlər dəyişdirilə bilər.

Bu il 85-90 min ailə ünvanlı sosial yardım alacaq

dir. SİA xəber verir ki, bu barədə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Sahil Babayev Prezident İlham Əliyevin qəbulundan olarkən məlumat verib.

"Bununla bərabər, kriteriyaların yumşaldılması və bu istiqamətdə əha-liyə dəstək verilməsi barədə Sizin tapşırığınız olmuşdu. Artıq öten il bir sərə istiqamətlərdə addımlar atıldı, tor-

paq pay mülkiyyəti ilə bağlı yüngülləşmələr tətbiq olundu, sırf o islahatın nəticəsində əlavə 7 min ailə ünvanlı sosial yardım proqramına daxil ola bil-di. Bu il üçün də kommunal xərclərin limitinin artırılmasına dair təkliflər hazırlanmışdır və hökumət tərəfindən müzakirə olunur. Yeni parlament tərəfindən qanunvericiliyə edilən dəyişikliklərə biz 85-90 min ailənin məhz ün-

vanlı sosial yardım programı ilə əhatə olunmasını təmin edəcəyik. Paralel olaraq, ehtiyac meyarının bir il ərzində ciddi şəkildə - 10 faizdən çox artırılması imkan verdi ki, ünvanlı sosial yardımın məbləği də artsın. Əger 2018-ci ilde ünvanlı sosial yardımın məbləği 160 manat idisə, öten il 200 manata çatdı. Bu il üçün proqnoz-larımızı əsasən, bu rəqəm 215-220 manat arasında olacaq. Deməli, hər ay ünvanlı sosial yardım alanlar bu qədər vəsaitlə təmin olunacaqlar", - deyə Sahil Babayev bildirib.

Azərbaycan dövlətçiliyinə və müstəqilliyimizə qarşı yönəlmış dövlət çevrilişi cəhdindən 25 il ötür

1995-ci ilin mart hadisələrindən 25 il ötür. 25 il əvvəl - 1995-ci il mart ayında müstəqilliyimizə qəsd etmək istəyənlərin məkrli niyyətləri bu gün də insanların yaddaşından silinməyib. Bir qrup xəyanətkar insan ətrafına topladığı qeyri-qanuni silahlı birləşmələr vasitəsilə müstəqilliyimizə qəsd etməyə cəhd göstərmişdi.

Ölkədə yaradılmış ciddi nizam-intizama tabe olmaq istəməyən dağdıcı qüvvələr Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə getdikcə artan nüfuzundan təşvişə düşərək, xarici himayədarlarının təhrükilər ilə dövlət çevrilişinə cəhd etmişdilər. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dünyanın bir çox aparıcı dövlətlərinin rəhbərləri, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar və işgülər dairələrle yüksək seviyyəli rəsmi görüşlər keçirmiş, Azərbaycan həqiqətlərini, dövlətin mövqeyini dünaya çatdırmış, bununla da, ölkəmizə diqqət və maraq güclənmişdir. Azərbaycanın siyasi-iqtisadi əlaqələri genişlənmiş, mühüm müqavilə və sazişlər imzalanmışdır. Qısa bir zamanda, Ulu Öndərin müdrik siyaseti nəticəsində, ölkədə ictimai-siyasi sabitlik yaradılmış və qanunçuluğun bərqərar edilmiş istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır.

Belə ağır zamanda Azərbaycan xalqının Ümummülli Lideri Heydər Əliyev vətəndaş qarışdırmasına səbəb ola biləcək hadisənin qarşısını aldı və ölkədə davam edən hakimiyyət böhranına, anarxiya və özbaşinalığa son qoydu. Həmin hadisələr, bir daha göstərdi ki, Azərbaycan xalqı və onun ordusunun ölkə daxilində qarışdırma yaratmaq istəyənləri dəstəkləmir və onları müdafiə etmir.

Azərbaycanda dövlət çevrilişinə cəhd mart hadisələri, 1995-ci ilin mart ayının 12-dən 13-ne keçən gecə ölkənin ən ucqar nöqtəsində - Qazaxda və Ağstafada başladı. Həmin gün "OMON"-un Ağstafa və Qazax rayonunda yerləşən bölməsi tərəfindən dövlət idarələrinə silahlı hücum təşkil edildi. Hər iki rayonda dövlət əleyhinə faktiki qiyam baş verdi. Məlum olduğu kimi, qanlı döyüslərdən sonra Xüsusi Təyinatlılar qalib gəldi və dövlət ehemmiyyətli binalar əle keçirildi. Lakin mart ayının 15-de Azərbaycan Ordusunun bölmələri tərəfindən qiyam yatırıldı.

16-17 mart tarixində isə Xüsusi Təyinatlı Polis Dəstəsinin komandiri pol-

kovnik Rövşən Cavadovun rəhbərliyi ilə Bakıda çevrilişə cəhd göstərmək istəyirlər. Hələ martın 14-de daxili işlər naziri "OMON"-un buraxılması və onun üzvlərinin 3 gün ərzində silahı təhvil verməsi barədə əmr imzalamışdı. Əmrə görə, silahı könüllü təhvil verənlər tövərdikləri əməllərə görə cezalandırılmayacaq və DIN sistemində müvafiq işlə temin ediləcəkdilər. Bundan 2 gün sonra, yeni silahlı qarışdırma ərafəsində Ulu Öndər Heydər Əliyev "OMON"-çuları bağışlaşmaq imkanı yaranan xüsusi Ferman imzalayıb. Lakin XTPD-nin başçısı Rövşən Cavadov Xətai rayonunun o vaxtkı prokuroru, qardaşı Mahir Cavadovla birləşdə qeyri-qanuni silahlı dəstələri ilə dövlət başçısı qarşısında müəyyən şərtlər qoymalar.

Onu da bildirək ki, Ümummülli Liderimiz Heydər Əliyev 1995-ci il martın 15-də televiziya və radio ilə xalqa müraciətində Surət Hüseynovun, Rövşən və Mahir Cavadov qardaşlarının, onlarla hemrəy olan radikal müxalifət nümayəndələrinin dövlət çevrilişə cəhdini pisləyərək, qeyri-qanuni silahlı qruplaşmalara getməmələri, qanunsuz əməllərindən əl çəkmələri barədə dəfələr xəbərdarlıq etmişdi, onları əfv edəcəyini bildirmişdi. Hətta Cavadov qardaşlarının atası Bəxtiyar Cavadovla da səhəbət aparmış, ona oğlanlarını vətəndaş mührəbəsi və silahlı qarışdırma yaratmaqdandan çekindirməyi tövsiyə etmişdi.

Dövlət çevrilişinə cəhd edən qeyri-qanuni silahlı birləşmələrin rəhbəri R.Cavadov və onun ətrafi hakimiyyəti silah gücünə, qeyri-konstitusion yolla əle keçirməkdə tam israrlı idi. Onlar ağsaqqalları, ziyanlıları, hətta yaşılı atalarını da dini məmədilər. R.Cavadovun böyük iddiası vardi: dövlət başçısı olmaq. Cəmiyyətdə dövlət çevrilişinə cəhd göstərənlərə qarşı şiddetli nifrət yaranmışdı. Xalq kütləleri bütün bu hoqqabazlıqlara, xəyanətkar və cinayətkar əməllərə son qoyulmasını tələb edirdi. R.Cavadov adamlarının, eyni

zamanda, proseslərdən faydalanan arzusuna düşən dağdıcı müxalifət partiyalarının nümayəndələrinin xalq arasında apardığı təbliğat işləri isə, heç bir nəticə vermirdi. Əksinə, belələri ictimaiyyətin qınağına tuş gəlir və ağır ifadələrlə təhqir olunmaqdan belə yan keçə bilmirdilər.

1995-ci il martın 16-dan 17-ne keçən gecə isə paytaxtın 8-ci kilometr qəsəbəsindəki "OMON"-çuların qərəgahı yaxınlığında başlanan atışmada dünənədək cəbhə bölgəsində, erməni təcavüzkarları ilə savaşda səngər yoldaşı olmuş döyüşçülər üz-üzə dayanıdilar. Ermənistən silahlı qüvvələri torpaqlarımızı işğal etdiyi bir vaxtda, Azərbaycanın paytaxtında bir qrup vəzifə hərisi hakimiyyəti əle keçürmek üçün dövlətçiliyimizə qəsd edirdi. Onların hakimiyyət hərisliyini nəticəsində, qardaş qanı töküldü. Cavadov qardaşlarının hakimiyyəti qeyri-konstitusion yolla əle keçirmək cəhdəri 22 hərbçi, 7 mülki şəxs, 1 polis və 8 XTPD əməkdaşının ölümüne səbəb olmuşdu. Hadise nəticəsində, 105 nəfər yaralanmışdı. XTPD rəhbəri Rövşən Cavadov isə aldığı gülə yarasından DIN-in hospitaında vəfat etmişdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdrikliyi, uzaqgörən siyaseti və qətiyyəti müstəqilliyimizə, həmçinin, dövlət çevrilişinə qəsdin qarşısını aldı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlət çevrilişlərinin qarşısını qətiyyətə alması Azərbaycan xalqının sabaha, gələcəyə ümidiyi da-ha da artırdı. Ulu Öndər Heydər Əliyev düşmənlerimiz tərəfindən təşkil olunmuş dövlət çevriliş cəhdlerinin qarşısını almaqla Azərbaycanın müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsini, xalqın birliyinin təmin olunmasına, ictimai-siyasi sabitlik və iqtisadi dirçəliş üçün zəmin yaradılmasını özünün dövlətçilik strategiyasının prioritət istiqaməti kimi müəyyənləşdirdi.

Bu hadisələrdən keçən 25 ilde Azərbaycan müstəqil dövlət kimi daha da inkişaf etdi, əlaqələri genişləndi və mövqeləri möhkəmləndi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin dövlət idarəciliyindəki zəngin təcrübəsi, xalqına, Vətənə, millətinə olan sonsuz məhəbbəti, qətiyyəti və uzaqgörənliyi sayəsində Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitlik qorunub-saxlanıldı. Bu gün ölkəmiz Cənubi Qafqaz regionun lider dövlətinə və güc mərkəzinə çevrilib.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Dövlət Vergi Xidməti: "Valyuta əməliyyatlarına nəzarət gücləndirilir"

"Cinayət yolu ilə eldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər emlakin leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 7.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq, 20 min manat və ya ona ekvivalent xarici valyuta məbləğinə bərabər və ya bu məbləğdən yuxarı valyuta əməliyyatları barədə məlumatlar maliyyə monitorinqi orqanına təqdim olunur.

Iqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumatla əsasən, Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq, müəyyən edilmiş vergitutma obyektlərindən vergini ödəmeli olan istenilən şəxs qanunla müəyyən olmuş vergiləri, habelə digər icbari ödənişləri tam həcmde və vaxtında ödəməli və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada gelirlerinin (xərclərinin) və vergitutma obyektlərinin uçotunu aparma-lıdır.

Vergi orqanları ödənilməli verginin məbləğini elaqəli məlumatlardan istifadə etməklə, o cümlədən vergi orqanının eldə etdiyi mənbəyi bəlli olan hər hansı digər məlumatlar esasında hesablamaq və vergilərin tam həcmde və vaxtında dövlət büdcəsinə ödənilməsinə təmin etmək üçün Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada vergi nəzəreti tədbirləri keçirmək hüququna malikdir.

Vergi orqanları digər dövlət orqanları və banklarla birlikdə öz selahiyətləri daxilində nağd qaydada valyuta mübadiləsi əməliyyatı aparan şəxslərin iştirakı ilə müvafiq araşdırımlar həyata keçirərək, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda onların vergiye cəlb olunmasını təmin edir, valyuta mübadiləsi əməliyyatının predmeti olan pul vəsaitinin mənbəyi və vergilənməsi barədə müvafiq məlumatların eldə edilməsi mümkün olmadığı halda, əməliyyatda cinayət əlamətlərinin olması hallarının araşdırılması üçün aidiyəti orqanlara müraciət edir.

Həmçinin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 193-1-ci maddəsinə əsasən, cinayət yolu ilə eldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər emlakin leqallaşdırılması cinayət məsuliyyətinə səbəb olur.

"Məqsədimiz Azərbaycanı dünya üçün nümunəvi bir dövlətə çevirməkdir"

Müasir dövrdə informasiya texnologiyalarının sürəti inkişafı vətəndaş cəmiyyəti institutlarının informasiya eldə etmək və yaymaq imkanlarını əsaslı şəkildə genişləndirmişdir. Ayri-ayrı ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, siyasi partiyalar ənənəvi medianın imkanlarından yararlanmaqla yanaşı, artıq sosial şəbəkələrin təqdim etdiyi xidmətləri informasiya-təbliğat və eks-təbliğat fealiyyətinin həyata keçirilməsində prioritet istiqamət kimi müəyyənləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasında 55 siyasi partiya dövlət qeydiyyatına alınsa da, onların böyük qismi fealiyyətsizdir və ya məhdud şəkildə fealiyyət göstərir ki, bu da həmin təşkilatların informasiya resurslarına çıxışında bilavasitə özünü bürüze verir. Məsələ ilə bağlı SİA-ya açıqlamasında Demokratik İslahatlar Partiyasının (DİP) sədri, millət vəkili Asım Mollazadə bunları deyib: "Demokratik İslahatlar Partiyası bütün seçki proseslərində iştirak edir. Partiyamız həm dövlət dəstəyi, həm də partiya üzvlərinin ianələri hesabına fealiyyət göstərir. DİP çalışır ki, ölkənin ən mühüm problemlərinin həlli ilə bağlı müzakirələr təşkil etsin, dəyirniş masalar keçirsin, ölkənin intellektini problemlərin həlli cəlb etsin. Bizim partianın əsas principi məhz təkamül yolu ilə ölkəni inkişaf etdirmək, dərin islahatları həyata keçirərək müstəqil, müasir, demokratik Azərbaycanın dövlət quruculuğuna feal iştirak etməkdir. Azərbaycan xalqının çox böyük potensialı var. Azərbaycan Şərqi ilk dünyəvi və demokratik dövlət quran ölkədir. Əminəm ki, həm türk dünyası, həm də islam dünyası üçün Azərbaycan xalqı öz liderlik funksiyasını daşımağa qadirdir. Bizim ölkəmizin qarşısında duran ən əsas məsələ yeni genc nəsilə yüksək səviyyəli təhsil vermək, öz mədəniyyətimizi, dəyərlərimizi qorumaqla yanaşı dünya mədəniyyətinin ən yüksək zirvələrini eldə etmək və Azərbaycanı dünya üçün nümunəvi bir dövlətə çevirməkdir".

Ceyhun Rasimoğlu

"Koronavirus epidemiyasının bu miqyasda yayılması iqtisadiyyatda yeni və uzunmüddətli olacaq reallıqlar yaratmaqdadır"

Koronavirus epidemiyasının bu miqyasda yayılması iqtisadiyyatda yeni və uzunmüddətli olacaq reallıqlar yaratmaqdadır". Bu fikri Milli Məclisin iqtisadi siyaset, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkılışlı deyib.

T.Mirkılışlı bildirib ki, virus artıq iqtisadi çətinliklərə səbəb olmaqdadır. Ola biləcək iqtisadi böhran həm də yeni imkanlar deməkdir. Amma bu imkanlardan yalnız bacarıqlı və kritik düşüncə terzinə malik olanlar faydalana bilirlər. Təhlilər hər bir sahibkara innovativ, çevik biznes fealiyyətə hazırlıq vacibliyini göstərir.

"Bütün dünyada olduğu kimi Azərbaycanda mehdudlaşdırıcı tədbirlərin tətbiq olunması sahibkarlar üçün bezi çətinliklər yaradacaqdır. İtkiləri kompensasiya etmək və yeni biznes metodları yaratmaq üçün sahibkarlar bir sıra tövsiyələrə əməl etməlidir. Vətəndaşlara evdən çıxmadan sizin xidmətlərdən istifadə etmək üçün onlayn platformalar yara-

etmek üçün sürətli kuryer və ya çatdırma xidmətlərindən geniş istifadə edin. Öz əməkdaşlarının evdən işləyə biləmisi üçün informasiya texnologiyalarının imkanlarından maksimum istifadə edin, fealiyyətinizi tam elektronlaşdırın. Bu cür hadisələr iqtisadi subyektlərin stress testə məruz qalmasını labüb edir. Ənənəvi medotlardan uzaqlaşa biləməyen sahibkarlar müflis olur, çevik, dəyişkən və innovativ sahibkarlar isə daha çox inkişaf edirlər"-deyə, komitə sədri vurğulayıb.

Ümum-dünya Səhiy-

yə Təşkilati koronavirus epidemiyasını pandemiya - dünyada yayılan bir xəstəlik elan etdi. İnkubasiya dövründə bir insanın hələ hər hansı bir xəstəlik əlamətini hiss etmədiyi, ancaq infeksiyanı yaydığı ilk iki hesabatda da öz əksini tapır. Belə bir dövrdə xəstəliyin inkubasiya fazasını keçirən bir insanın daha çox insana bu xəstəliyi yoluxdura biləcəyi də aydın məsələdir.

Dünya ən ağır karantin yalnız Çində, xəstəliyin ilk hallarının qeydə alındığı Uhan şəhərində, Hubei əyalətində deyil, eyni zamanda, bütün ölkədə tətbiq olundu. Hətta istehsalın çox hissəsi dayandırıldı. İndi Çin digər ölkələrin istifadə etdiyi komponent və avadanlıqların yarısını istehsal etdiyi halda, demək olar ki, bütün dünya bundan məhrum oldu.

Yeni xəstəliyin epidemik böyüməsinin ilk əlaməti olaraq Çin ile əlaqələr məhdudlaşdırıldı. Sonra isə, demək olar ki, hər şey tama-mile bağlanıldı. Yoxlamalar biri-birini əvəz etdi. Karantin elan edildi. Mübarizə tədbirləri gücləndirildi. Dezinfeksiya işləri aparıldı. Bütün bunların fonunda belə, əvvəlce bir nəçə nəfər həmin xəstəliyə yoluxmuş vardısa, indi xəstəlik öz coğrafi-

Azərbaycanda koronavirusa görə qıtlıq və bahalaşma yoxdur

yasını hədsiz dərəcədə böyütüdə və hal-hazırda ən qabaqcıl Avropa ölkələri belə bundan daha çox əziyyət çəkir.

İndi ictimai yerlərdə insanların hamısı bir-birindən kifayət qədər etibarıyla məsafədə dayanmağa çalışır. Əslində, bu, tamamile normaldir və nəticə etibarı ilə epidemiyənin sürtənə yayılmasına qarşı təsir göstərən davranışıdır. Avropa Birliyi ölkələri, İtaliya kimi inkişaf etmiş ölkə xəstəliklə mübarizəni hələ də davam etdirirsə də, statistik göstəricilər acınacaqlı vəziyyətdən xəber verir. Məsələ burasındadır ki, orta və yaşılı nəsil Avropada Çindəkindən daha çoxdur və nəzərə alsaq ki, koronavirus gənclər deyil, daha çox yaşılı nəslə ölümcül təsir edir, deməli, bu, Avropa üçün daha böyük itki ləri proqnozlaşdırmağa əsas verir.

İtaliyada, Fransada artıq sünə tənəffüs və qan dövranı cihazları çatışır. Yəni xəstələrin sayı o qədər artıb ki, çatışmazlıq da bundan yaranır. Turistlərin axınının qarşısına alınır və gedisi-geliş məhdudlaşdırılır. Bununla yanaşı, işçi mübadilələrinə belə sərhəd qoyulursa, bu, artıq dünya iqtisadiyyatı üçün ci-

di həyecan signalından xəber verir. Dünya artıq qlobal qarşılıqlı əlaqələrin yeni formatlarını axtmayaq və tapmaq məcburiyyətindədir. Əks halda, bu, ağlaşımaz iqtisadi böhran vəd edə bilər. Suallar yaranıbilər ki, görəsən, məhsullar bahalaşacaqmı? Ümumiyyətlə, məhsul həmiya çatacaqmı? Qıtlıq olabiləmi? Yaxud səhiyyə haqqında nə demək olar? Bütün bunlar istər-istəməz hər kəsi düşündürür.

Bütün bu hadisələrin fonunda insanların qorxu hissi və narahatlıq keçirmələri başadır. Lakin ister xəstəlik barede, isterse de mühafizə tədbirləri barəde maariflənmə daha faydalıdır, nəinki qorxu. İnformasiyanın asan sekildə eldə edildiyi bir zamanda xəstəlik, gözənlənilən təhlükə barəde məlumat eldə etmək, qabaqlayıcı tədbirlər görmək, eyni zamanda qorxudan, həyecandan da azad olmaq deməkdir. Halbuki məlumatsızlıq üzündən cəmiyyətdə qorxu və həyecan hökm sürə bilir. Həyecan keçirməyin isə, həqiqətən də, heç bir xəstəliyə nə faydası, nə də bu həyecanın neyi isə deyişdiyi görünməyib.

Ötən müddətdə bu xəstəliyə qarşı peyvəndin hazırlanmaması cəmiyyəti, təbii ki, narahat edə bilər və bu da, başadüşüləndir. Amma unutmaq lazımlı deyil ki, SARS virusuna qarşı da peyvəndin hazırlanması müəyyən qədər fasılə tələb etdi və düz 20 aya qədər bu, uzandı. Halbuki koronavirusa qarşı peyvəndin hazırlanmasının bir ilə qədər çəkəcəyini mütəxəssislər çoxdan bildiriblər. Heç şübhəsiz ki, bu vírusa qarşı da peyvənd tapılacaq və artıq bu istiqamətdə müsbət adımlar atılır və dinamika da var. Ələlxüsüs,

ÜST pandemiya elan edibse, bütün bəşəriyyət bu vírusa qarşısında, deməli, bəslədiyimiz ümidiər əbəs yerə deyil.

Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bəşəriyyət mövcud olduğu dövr ərzində, dəfələrlə bir sıra epidemiyə və xəstəliklərə qarşılaşır, amma heç də məhv olmayıb. Əks halda, bəşəriyyət çoxdan məhv olardı. Hadisələrin ardıcılılığı və xronologiyası təsdiq edir ki, bir zamanlar qorxulu hesab olunan xəstəliklər sonralar ən adı xəstəlik kimi müalicə olunan hesab olunub. Hətta insanların qorxduğu və ölümlərinə səbəb olan bu xəstəliklər son dövrlərdə insanların gözündə adiləşib. Elmin hazırkı səviyyədə inkişaf etdiyi dövrdə, iyirmi birinci əsrde "Covid-19" vírusunun və onun törendiyi xəstəliyin çəresinin, ona qarşı peyvəndin tapılacağı zərrə qədər şübhə doğura bilmez. Əslində, koronavirusa yoluxanlar arasında ölenlərin sayından müalicə olunaraq sağaldılanların sayının müqaisəye gelməyəcək dərəcədə dəfələrlə çox olması da təsdiq edir ki, tibb elmi hazırlı dövrdə de bu xəstəliklə məbarizə aparmaq, müqavimət göstərmək və qarşısını almaq əzmindədir.

Bir tərəfdən də, etiraf edək ki, cəmiyyət məhsulların bahalaşacağından ehtiyat edir. Mağazalarda insan sıxlığından, qiymət artımdan, hətta məhsul çatışmazlığından da ehtiyatlanır. Təbii ki, belə hallara dəfələrlə rast gelinib və məhz ehtiyatlanmaq da, bu səbəbdəndir. Etiraf edək ki, cəmiyyət hər hansı mürəkkəb durumla qarşılaşanda, möhtəkirlər peyda olur və tez bir zamanda varlanmaq üçün bu vəziyyətdən sui-istifadə edir. Ələlxüsüs, son zamanlar apteklərdə qoruyucu maskaların, respiratorların, tibbi spirtin və sair məhsulların bahalaşmasının, hətta qıtlığının da şahidi olmuşuq ki, bu da məhz həmin möhtəkirlərin dirnaqarası fəaliyyəti sayəsindədir. Məhz bu faktlar insanların narahatlığını səbəb olur ki, bu da, nəti-

ce etibarı ilə vəziyyəti bir az da çətinləşdirə bilər. Halbuki ölkə Prezidenti İlham Əliyev həmin möhtəkirlərə mübarizə aparıldığını və bunun qarşısının alınacağı barədə ölkə vətəndaşını emin edibse, deməli, təşvişin zərər qədər də mənəsi yoxdur. Son zamanlar apteklərdə sadalanan məhsulların qiymətinin tənzimlənməsi, çatışmazlığın, qıtlığın və digər sünə yaradılmış problemlərin aradan qaldırılması deyilənləri sübut edir.

Diger tərəfdən, vətəndaşların məhsul qıtlığından da narahatlığına heç bir əsas yoxdur. Çünkü Azərbaycanda koronavirusa görə qıtlıq və bahalaşma ola bilməz. Belə bir narahatlıq özü müəyyən problemlər yarada bilər. Məsələn, bir vətəndaşın gündəlik ərzaq normasından daha çoxunu əldə etmək istəyi və bunu reallaşdırması məhsulların nisbətən azalmasına səbəb ola da bilər. O baxımdan ki, istehlak səbetinin həcmi sürətlə artıdı təqdirdə, ən azından, tələblə bu məhsulların təminatı arasındaki tarazlılıq, müvəqqəti də olsa, az da olsa pozul bilər.

Bir sözlə, Azərbaycan nə İtaliyadır, nə İspaniyadır, nə də hansıa Avropa ölkəsi. Qoşa qitənin ölkələri digərləri ilə müqaisədə daha inkişaf etmiş olsalar da, əvvələ, Azərbaycanda əhalı sayı oradakindan çox azdır və nəzərə alsaq ki, sözügedən vírusun təhlükəsi əhalisi six olan ölkələr üçün daha çoxdur, deməli, həmin xəstəliyin yayılması ölkəmiz üçün bir o qədər də, en azı, onlar qədər təhlükəli deyil. Digər tərəfdən, əger ölkəmizin əhlisinin sıxlığı həmin ölkələrlə müqaisədə azdırısa və hətta əhalı sayı six olan və əksər məhsulları xaricdə iddal olunan ölkələr istehlakçıları təmin edə bilirsə, deməli, Azərbaycanda bunun öhdəsindən daha yüksək səviyyədə gəlinəcək və heç də təlaş keçirməyə dəyməz.

Inam HACIYEV

Təbiətin oyandığı gün

Bu gün xalqımız Torpaq Çərşənbəsini qeyd edir

Artıq yeni bir günün başlangıcının - Novruz bayramının ərəfəsindəyik. İlkən ən gözəl zamanı olan bu gün hər il müsəlman dünyasının bir qisminin, əsasən, Azərbaycan, Türkmenistan, Qazaxıstan, Özbəkistan, Gürcüstan, Tacikistan, İran və Əfqanıstan əhalisinin böyük həvəslər qarşılılığı və yola saldığı Novruz bayramı xalqın tarixi kökünü, adət-ənənələrini özündə yaşadan gündür.

Tarixdən boylanan zamanın daşlaşmış yaddaşında olan təbiətdən gələn və əsrlərdir qeyd olunan bu bayram öz gözəlliyi, bəşəriliyi ilə seçilir və insanların milli-mənəvi dəyərlərimizə olan sevgisini və bağlılığını özündə ehtiva edir. Novruz sözünün etimologiyasına diqqət etsək, görərik ki, bu sözün həqiqi mənası yeni günün başlanması deməkdir. Dörd ünsürdən yaranmış İNSANLAR Novruz bayramına qədər dörd çərşənbəni qeyd edir. Novruzaqədərki yaxın 4 həftənin 2-ci günlərinin çərşənbələri ulularımız Su, Od, Yel və Torpaq Çərşənbəsi adlandırmışlar. Rəmzi məna daşıyan çərşənbələri ulu babalarımız bayram hesab etmişdilər. Bu dörd çərşənbənin qeyd olunmasının arxasında böyük həqiqətlər dayanır.

Qeyd edilən çərşənbələr sırasında bu gün qeyd etdiyimiz

sonuncu Çərşənbə Torpaq Çərşənbəsidir. Xalq arasında torpaq çərşənbəsi "İlxər Çərşənbə", "Yer Çərşənbəsi", "Çərşənbə-Suri" də adlanır. Torpaq Çərşənbəsində torpağa istilik gelir və bütün təbiət oyanmağa başlayır, otlar cüce-rir, ağalar tumurcuqlayır ki, bu da, baharın gelişindən xəber verir. Torpaq Çərşənbəsi torpağın oyanmasının mifik kökləri etibarilə dirilmə, canlanma anlayışı ilə əlaqədardır. Dörd ünsürdən sonuncunun oyması ilə Sel, Atəş, Yel və Torpaq daha böyük güc alır. İnsanlar yoxsullaq və qıtlıqdan, çətinlik və məhrumiyyətdən xilas olurlar. Axi Çərşənbə mərasim, ayın, etiqad, oyun və şənliklərə daha çox zəngindir. Bu Çərşənbədə əvvəlki çərşənbələrdə icra olunan bütün ayınlar kütłəvi xalq şənlilikləri ilə qeyd olunur. Şənliliklər sübh tezden

suya tapınma ayını ilə başlanır. Adamlar su üstünə çıxıb, su üzündən atdanaraq, dərdini, arzusunu suya danışır, ondan imdad diləyirlər. Gün ərzində müxtəlif ayınlar keçirilir. Axi Çərşənbənin axşamı şənliliklər daha da güclənir. İnsanlar tonqalın üzündən atılıb ağrı-acı-

rının oda tökülməsini arzu edirlər: "ağırlığım, qadam-balam tonqaldala yansın". Burada məqsəd qışdan qalan dərdin, ağrı-acının adamın canından çıxmaması, insanın sağlam ruhla, saf qələblə bayrama qovuşmaq istəyidir.

Qulaq falına çıxmak, qapılara kisə və papaq atmaq bu bayramın tərkib hissələridir. Küsülləri barişdırmaq, xəstələrə baş çəkmək, körpələrə yeni libas almaq da bu bayrama aid xüsusiyyətlərdəndir. Torpaq Çərşənbəsinə həm de Niyət, Dilək Çərşənbəsi deyilir.

İnanca görə, həmin gün ürəkdə tutulan xoş diləklərin hamisi hasil olur. Həmin gün mütələq xoş sözler danışılmalıdır. Axi kimse qulaq falına çıxb, qapıya gələ bilər. Çərşənbə axşamı ailədə könül açan sözlər danışar, dava-dalaş etməzlər ki, qulaq falına çıxan şəxs xoşa-gelməz ifadələr eşitməsin və evlərinə şəhər-ruhiyyə ilə qayıtsın. Süfrənin əsas bəzəyi al-əlvən boyadılmış şadlıq rəmzi olan yumurta bir də baharın gelişini eks etdirən Səmənidir. Novruz bayramı azərbaycanlıları Vətənə, ata-baba yurduları Azərbaycana, milli köklərə dəha səhba bağlayır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə milli-mənəvi dəyərlər, mütəraqqi adət-ənənələr cəmiyyətdə daha möhkəm əsaslarla intişar tapır, bu sıradan da xalqın milli bayramı olan Novruz yüksək səviyyədə qeyd edilir.

Baharın gelişini müjdəleyən, xalqımızın qədim tarixə malik milli bayramı olan Novruzun Son Çərşənbəsi - "İlxər Çərşənbə" bu gün də böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşılanır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Novruz çələngi

İlxər çərşənbə - Torpaq çərşənbəsi

Günələr bir-birindən aydın, maraqlı, Həyətlər tonqallı, əller çıraqlı, İlxər çərşənbə Novruz soraqlı, illərin üstüne gelir yeni il, Al-yaşıl geyinir Şirvan, Muğan, Mil.

Yeller çəga kimi ağlayıb getdi, Sel-su şırıltıyla çağlayıb getdi, Od-ateş közəti bağlayıb getdi, Güllər qonçələndi, göyərdi yarpaq, Uddu Suyu, Odu, Küləyi Torpaq.

Üç ünsür Torpaqda birlik qazanar, Birliklə yanaşı dirlik qazanar, Xeyir şər üstündə şirlik qazanar, Hörmüz nur saçdıqca qətiyyətində, Əhərimən əriyər öz zülmətində.

Bizlərdən çox uzaq asılıq, fəlakət, Xalqımızın boynuna biçilib zəhmət, İlbeil gözlənir bolluq, bərəkət, Novruz xoş müdəlli arzu getirər, Zəhmət bəhrə verə, ruzu getirər.

Qızlar qulaq fali sorağındadı, Təbiət hərərat marağındadı, Gözlər Azərbaycan bayrağındadı, Bayramda şənlənib sevinər əller, Bizi xoş sabaha aparar illər.

Valeh Məhərrəmli

Əli Kərimli daha çox blogerliklə məşğul olur

Sosial şəbəkələrin ulduzuna çevrilməye çalışan "Milli Şura"nın sədri Cəmil Həsənlili və AXCP sədri Əli Kərimli, bununla da, siyasetdən daha çox blogerlik missiyasını yerine yetirdiklərini nümayiş etdirirlər.

"Azadlıq" Hərəkatçıları Birliyinin sədri Təhmasib Novruzov "Səs" qəzetinə açıqlamasında bildirdi ki, Əli Kərimli və Cəmil Həsənlili cəmiyyət üçün arzuolunmaz şəxslər olduqlarından, ictimaiyyət onları siyasetçi olaraq qəbul etmir: "Sosial şəbəkələrde müxaliflərin bir-birindən səviyyəsiz, sər-böhtənlə dolu çıxlışlarını görəndə, adamın eti ürpəşir. Heç bir şübhə yoxdur ki, bütün bunların hamısı Azərbaycanı sevməyən qüvvələr tərəfindən maliyyəleşmiş insanlardır ki, bu şəxsləri xüsusi əllərlə hazırlanaraq tapşırıqlar verilib. Bu gün Azərbaycanın dünyada analoqu olmayan süretli inkişafını görməmək, ən azı, kor olmaq deməkdir. Qərəzli yol tutan həmin şəxslər isə, bu reallığı görməlkəndən gələrək səviyyəsiz çıxlışlar etməklə, özlərini daha da gözdən salırlar. Xalq onların nə və kim olduğunu özlərindən yaxşı bilir. Demək olar ki, onlar belə hərəketlər etməklə, qarşılığında boş qalan ciblərini doldurmağa ümidi bəsləyirlər. Haram xoşları olsun".

T.Novruzov onu da bildirdi ki, heç şübhə yoxdur ki, Ə.Kərimli və C.Həsənlili təxribat xarakterli fealiyyətləri qarşılığında xaricdən maliyyə yardımçıları alırlar: "Demək olar ki, bu müxalifətlərin bütün danışqlarında Azərbaycanın mənafələrinə zidd məkrili niyyətləri dayanır. Çünkü milli mənafeyi olmayan, milli qüruru olmayan insanlardan bundan başqa

Təhmasib Novruzov: "Əli Kərimli təxribat xarakterli fealiyyəti qarşılığında xaricdən maliyyə yardımçıları alır"

heç nə gəziləmek olmaz. Bu şəxslərə ciblərini doldurmaq lazımdır. Bir mənali şəkildə, demək olar ki, müxalifet düşərgəsini təmsil edən şəxslər, bu gün ölkəmizdə gedən inkişafı gözləri götürmür və bu inkişafa kölgə salmaq üçün də əllərindən geləni edirlər. Həzər zaman olduğu kimi, bu dəfə de müxalifətin ölkəmizlə bağlı məkrili planları həyata keçirməyəcək. Çünkü müxalifətin xalq tərəfindən heç bir siyasi dəstəyi yoxdur. Demək olar ki, onlar xalqın gözündə tamamilə düşüblər.

GÜLYANƏ

Putindən açıklama: "Sanksiyalar vecimizə deyil"

Sanksiyalar ölkənin vecinə deyil. Ona görə ki, biz sanksiyalar dənəməndə itirdiyimiz qədər qazanmışq. Axar.az xəbər verir ki, bunu Rusiya Prezidenti Vladimir Putin deyib. Onun sözlərinə görə, Rusiya sanksiyalar ucbatından taxminən 50 milyard dollar itirib, amma bu qədər də qazanıb.

O, sanksiyaların beyninən yenidən işe salınmasına və Rusyanın öz məhsullarını və texnologiyalarını istehsal etməye səbəb olduğunu bildirib. Putin sanksiyalara verilən cavab nəticəsində Rusyanın kənd təsərrüfatının inkişaf etdiyini söyləyib: "Bu bizim xeyrimizdir. Sözsüz ki, bu, iqtisadiyyatımızı diversifikasiya etməyə, əsas hədəfimizə çatmağa kömək edir".

Qrant davası... haraya qədər?

Xədicə İsmayılov: "Sevinc Osmanqızının sponsoru eks-spiker Rəsul Quliyevdir"

Yenə də Azərbaycan əleyhinə pula satılan növbəti davası başlayıb. Özünü "araşdırıcı-jurnalist" hesab edən erməni xisəltli Xədicə İsmayılova "Amerikanın səsi"ndə Azərbaycan dövləti əleyhina qarayaxma kompaniyası aparan Sevinc Osmanqızı arasında baş verən qrant davaya səbəb yenə qrant üstündə olub. X.İsmayılov S.Osmanqızının internet üzərində hazırladığı verilishlərin sponsorunun eks-spiker Rəsul Quliyev olduğunu iddia kimi irəli sürüb. O da qarşı tərəfi qrantları tek başına yeməkde suçlayıb.

Maraqlı məqam isə, hər işdə kələkbəz olan bu qrant yalaqları söyüsləri də "yağ kimisi" qəbul edirlər, üzlərinə tüpürsünlər, təki qrant alsınlar. Əxlaqsızlıq, mənəviyyatsızlıq budur. Bu siyasi dəlləllər üçün heç vaxt dövlət, vətən, xalq amili mövcud olmayıb. Müyyən erməni lobbilerinin təsirləri altında fealiyyət göstərən donor təşkilatlarla da altdan iş görən bu ünsürlər erməni dəyirmanına su tökməklə, erməni çörəyi yemənlərdir.

Qurban Məmmədov:

"Xədicə İsmayılov və Sevinc Osmanqızı hər ikisi müxalifətin minsifətlisidir"

Görünür, bu xəmir hələ çox su aparacaq. Saqqız kimi çeynənildikcə uzanan qrant savaşına qoşulan " hüquq müdafiəci" Q.Məmmədov X.İsmayılla S.Osmanqızını müxalifətin min sifeti adlandırib: "Hər ikisi həm de müxalifətin qəbirqazanlarıdır. İstər Xədicəsi olsun, istərsə də Sevinci - hər ikisi nə müxalifət təsəsbüb çəkirlər. Mən onları nə demokratiya mücahididi, nə də sutkaboyu, fasiləsiz olaraq, xalqın rifahını və ölkənin inkişafını düşünen adamı saymırıam... Hər ikisi "ənənəvi" müxalifətin qəbirqazanıdır. Tamahkar, pul hərisləridir. Bütün tüpürkələri, lənətləri qəbul edənlərdir".

Bax budur, uzun illər Amerikada yaşayan "siyasi mühacir"lərin xəyanətkarlığı. Bu baxımdan, bu parazitlər sosial şəbəkələr vəsitiesilə erməniyyətə olan sevgilərini açıq-aşkar bəyan etməklə, əsl simalarını göstərmiş olurlar. Çünkü belələrinin damarlarında illərə xəyanət qanı axıb. Lənət olsun bu xəyanətkarlar!

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Müşahidələr göstərir ki, sözüş, təhqir, əxlaqsızlıqlarla dolu "siyasi mübarizə" metodları dağdıcı müxalifətin əsas fəaliyyət prinsipinə çevrilib. Xüsusişlə, seçki kampaniyaları

dövründə siyasi naqışlıq və zəiflik bu düşərgə mənsublarının əsl mahiyyətini açıb ortaya qoyur. Həkimiyətə, ictimaiyyət nümayəndələri, ziyalılara, eləcə də, onların şərböhtən kampaniyalarına dəstək verməyən insanlara qarşı qeyri-əxlaqi davranışlar və təhqirlər radikal müxalifətin əxlaq probleminin olduğunu

fəaliyyətlərini də buna uyğun koordinasiya edirlər. Əxlaqi korlanmış "sosial media qəhrəmanları" Avropada oturub, Azərbaycan əleyhinə təbliğat aparırlar və radikal düşərgə təmsilcilərinə konkret istiqamət verirlər. Maraqlısı odur ki, xaricdəki siyasi buqələmənlər etiraz formalını açıq və sivil formada göstərmək üçün məkan olaraq izdihamlı yerləri yox, ayaqyollarını seçirlər. Bununda da, mahiyyət etibarilə "ayaqyolu müxalifəti" funksiyasını daşıdlarılarını göstərirler.

"Ayaqyolu müxalifəti"nə başçılıq edən Ə.Kərimli və onun birbaşa nəzarətində olan cəbhə trolları da ən təhqiramız ifadələrlə in-

Təhqir və əxlaqsızlıq - radikal müxalifətin fəaliyyət növləri

nu tam sübuta yetirir.

Şər, böhtən və qarayaxma əslübü ilə seçilən radikal düşərgə indi de öz leksikonunu küçə söyüsləri ilə zənginləşdirib. Adları indiyə qədər cəmiyyətə məlum olmayan şəxsərin simasında müxalif özünə yeni silahdaşlar tapıb. Əslində, bu əxlaqsız mübarizə metodunun müxalif düşərgə üçün heç də yad olmadığını göstərən kifayət qədər sübtür var. Bunun üçün cəmiyyətə özünü ana müxalif kimi sırimaga çalışan Əli Kərimli və onun silahdaşlarının sırasına nəzər yetirmek kifayətdir. Qənimət Zahid, Azər Əhmədov, Natiq Ədilov, Xədicedə İsmayılov və Türkəl Kərimlinin vaxtilə yayımlmış videoları hələ də unudulmayıb. Bu satıqların təmsil olunduğu düşərgənin öz əxlaqsızlıqlarını siyasi mübarizə səhnəsinə daşıması, ola bilin ki, onlar üçün normal haldır. Adını "siyasi mübarizə" qoyub, qarşılardakı insanları küçə söyüsləri ilə təhqir edən bu insanlar, ilk növbədə, öz aile üzvlərinin onları izlədiklərini, yəqin ki, fərqindədirler. Amma görünür, onlar öz ailələrinə bunu da rəva görürler.

Araşdırımlar göstərir ki, dağdıcı düşərgə təmsilciliyi öz güclərini Avropadakı məlum anti-Azərbaycan şəbəkədən alırlar və

R.HÜSEYNOVA

Keçmiş məhkumun evindən 3,7 kilogram narkotik çıxdı

Astarə Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının keçirdikləri növbəti uğurlu əməliyyat-axtarış tədbirleri nəticəsində 3,7 kiloqrama yaxın narkotik vasite aşkarlanaraq qanunsuz dövriyyədən çıxarılbı. Daxili İşlər Nazirliyinin Mətbuat Xidmətinin Lənkəran regional qrupundan SİA-ya verilən məlumat görə, Astara RPŞ-nin əməkdaşlarının daxil olmuş məlumat əsasında keçirdikləri əməliyyat tədbirleri nəticəsində Astara rayon Ərçivan qəsəbəsinin sakini, əvvellər mehkum olunmuş Şükür Səmedov 1 bükümde narkotik vasite olan heroini satarkən cinayət başında saxlanılıb. "İsti izlər"lə davam etdirilən tədbirlər zamanı saxlanılan şəxsin Ərçivan qəsəbəsindəki yaşadığı evdən ümumi çəkisi 3 kilogram 697 qram narkotik vasite tiryək, 2 bükümde ümumi çəkisi 1,546 qram psixiatrop maddə olan metamfetamin və 1 bükümde narkotik vasitə heroin aşkarlanaraq götürülüb. Ş.Səmedov narkotik vasitəni Behman adlı İran vətəndaşından əldə etdiyini və satışını təşkil etmək üçün evində saxladığını bildirib. Faktla bağlı Astara RPŞ-də araşdırma aparılır.

Ismayıllıda qoyun öğrencileri tutulub

Ismayıllı rayonunun Qoşakənd kənd sakini Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) "102" Zəng Mərkəzi Xidməti ilə əlaqə saxlayaraq ona məxsus həyətanı sahədə yerləşen tövlədən 3 baş xırdbaynuzlu heyvanın oğurlanması barede məlumat verib. DİN-in Mətbuat Xidmətinin Şəki regional qrupundan SİA-ya verilən məlumatda görə, daxil olmuş müraciət əsasında İsmayıllı Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşları tərəfindən keçirilmiş əməliyyat-axtarış tədbirleri nəticəsində həmin qoyunları oğurlayan şəxslər, zərərəcəkmişin həmkəndliləri Amid Nurməmmədov və bir yeniyetmə saxlanılıb. Araşdırma zamanı məlum olub ki, həmin şəxslər oğurladıqları heyvanları İsmayıllı rayon sakini Şəfəqət Hüseynova və Göyçay rayon sakini İlkin Kazimova satıblar. Ş.Hüseynov və İl.Kazimov həmin heyvanların cinayət yolu ilə əldə edildiyini bili-bilə aldıqlarına görə, onlar da şübhəli şəxs qismində saxlanılıblar. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Eldəniz Quliyev özünü və Əli Kərimlini necə "zəbilə" saldı?

"Milli Şura"nın funksioneri yazdığı statusuna görə hədəfə çevrildi

Milli Şura"nın koordinasiya mərkəzinin üzvü Eldəniz Quliyev Müsavat və "REAL" partiyalarını hədəfə alıb. Belə ki, onun "Facebook" profilində paylaşıdığı status - daha dəqiqlik işə, qəsdən işləmə cəhdli siyasi qurumlar arasında kəskin qalmaqla və qarşılurma yaradıb. E.Quliyev yazıb: "Nə vaxtsa "REAL" adlı bir qurum var idi. İndi yoxdur! Və nə vaxtsa Müsavat adlı möhtəşəm bir partiya da var idi. İndi o da yoxdur! Deyirlər, diriyə də rəhmət düşür. Belədir, Allah rəhmət eləsin!".

Gülağa Aslanının Eldəniz Quliyevə cavabı: "Allah özünü diri ikən ölülüyə, gözləri görə-görə korluğa vuranlara şəfa versin"

Məhz bu statusdan sonra ilk reaksiyanı Müsavat partiyası verib. Partiyanın icra aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı "Milli Şura" üzvünün statusuna bu rəyi yazıb və qarşı tərəfi kor adlandırıb. "Allah özünü diri ikən ölülüyə, gözləri görə-görə korluğa vuranlara şəfa versin" deyə Aslanlı E.Quliyevin təhqirinə təhqirə cavab verib.

Diger müsavatçı funksioner - Valeh Hümbətoğlu işə işare edib ki, E.Quliyev həmin statusu heç də özbaşına yazmayıb və bu, əslində, "Milli Şura"nın pərdəearxası sədrli Əli Kərimlinin sifarişinin həyata keçirilməsidir. Daha dəqiqlik desək, Müsavat və "REAL" a növbəti hücumudur. "Eldəniz Quliyev, siz Əli bəyən möhkəm yapışın, onun bir dediyini iki etməyin. Birdən "Milli Şura"dan gedər, havada çətərsiz qalarsınız" deyə müsavatçı funksioner yazıb.

"REAL"ın işə cavabı daha sərt olub: "Özünə, etdiyi əməllərə, keçmişinə baxısın, özü haqqında formalaşan fikirlərini görsün..."

Şəmkirdə "Mercedes" yolu keçən 9 yaşı uşağı vurub öldürüb

Səmkir rayonunda yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Telegraf.com xəbər verir ki, əsində Qazax rayon sakini P.Rəhimov idarə etdiyi "Mercedes" markalı avtomobilə yolu keçən kənd sakini 9 yaşı Elmar Nağıyevi vurub.

Xəsarətə xəstəxanaya yerləşdirilmiş azyaşlı orada ölüb. Faktla bağlı Baş İstintaq və Təhlükə idarəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Rövşən NURƏDDİNOĞLU

"REAL" partiyasının icraçı katibi Natiq Cəfərli də, öz növbəsində, E.Quliyevi "yixib-sürüyüb". Lakin

buna qədər ehtimal edib ki, partiyada Erkin Qədirlinin parlamentə düşməsi "Milli Şura"də, əsasən də, Ə.Kərimlinin özündə və onun dirijor cubuğu altında reqs edən E.Quliyevdə, eləcə də, digərlərində qıçır oyadıb. Əbəs deyil ki, N.Cəfərli E.Quliyevi tərbiyəs adlandırib: "O, ilk dəfə deyil ki, belə tərbiyəsiz, aşağılayıcı cümlələr işlədir. Ona cavab verməyin özü onu hörməte mindirməkdir. Ən azından, özünə, etdiyi emələrə, keçmişinə baxısın, özü haqqında formalaşan fikirlərini görəsün, özü-özüyündə bir neticə çıxarıb, başqalarına çamur atmaqdansa, üzərində olan qara ləkələri təmizləməsi üçün addımlar atsa, daha yaxşı olar".

Natiq Cəfərli: "Özünü tərbiyəsiz balaca uşaq kimi aparması, elə də yaxşı hal deyil"

"REAL" təmsilçisi E.Quliyevin qaranlıq keçmişinin də olduğunu xatırladıb. Çox yəqin ki, o, E.Quliyevin vaxtıla, hazırda Ermenistanda oturub, Azərbaycana qarşı xainlik edən Əlikram Hümbətovun "rəhbəri" olduğu separatçı "TMR" inən olunması zamanı hemin "qurultayda" iştirak edərək, Azərbaycan dövlətinin eleyhinə separatçı çıxış etməsi məsələsinə eyham vurub və bildirib ki, kimləri işe ittiham edərək, qaranlıq keçmişini işe ittihamınasın: "Onun çox qaranlıq keçmiş, müxtəlif qaranlıq əlaqələrinin olması heç kimə sərr deyil. "REAL" işlərle məşğul olan siyasi təşkilatlara söz atmaqdansa, boşboğazlı etməkdənə, əməli işlər görə, bu işlərə cəmiyyətin gündəməne gəlse, daha yaxşı olar. Ağsaqqal kişi, özünü mədəni aparmaqdansa, ümumi siyasi kursa bir mədəni yön verməkdənə, özünü tərbiyəsiz balaca uşaq kimi aparması, elə də yaxşı hal deyil".

Görünən işə budur ki, belə partiyalararası münaqişələr, əslində, müxalif düşərgəsinin daha fəaliyyətsiz arenaya çevrilməsinə şərait yaradır. Daha doğrusu, əger hər hansı müxalif partiyası az-çox siyasi uğur əldə edirəsə, digərləri işe bunu həzm etmirsə, hətta radikal yanaşmalar olursa, bu faktın özü ənənəvi düşərgənin siyasi ölümünü sürətləndirir. Xüsusişlə, Ə.Kərimlinin nəzarətində olan qurumların sonu daha da yaxınlaşır ki, biz bunu E.Quliyevin timsalında da görürük. Neca deyarları, siyasi cəhdənən möğlül edə bilmədikləri digər müxalif partiyalarını onlara boş-boş ittihamlarla pişləmək cəhdləri onlara uğursuzluqdan başqa heç na vermir. Həqiqətə qalandı işe, E.Quliyev Ə.Kərimlinin növbəti sifarişini həyata keçirməklə, əslində, həm özünü, həm də AXCP sədrini "zibile" salıb.

Siyasi partiyaların informasiya resursları - fəaliyyət hansı istiqamətədir?

Siysi partiya davamlı struktura malik olan, daimi siysi fəaliyyət göstərən, üzvlərinin siysi iradəsini təmsil edən, dövlətin siysi kursunun müəyyənləşməsini və onu həyata keçirən orqanların işində iştirak edilməsini əsas vəzifə hesab edən məstəqil ictimai birlilikdir. Gəlin görək, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən partiyalardan hansılar davamlı struktur və daimi normal siyaset aparmaq iqtidarındadırlar?

Cünki o da, sərr deyil ki, çağdaş zaman kəsimində müasir informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı və tətədəş cəmiyyəti institutlarının informasiya əldə etmək və yaymaq imkanlarını əsaslı şəkildə genişləndirib və demək olar ki, dünyada və ölkədə baş verən bütün hadisələrə partiyaların özünəməxsus yanaşma tərzi olur. Təessüf ki, bir sıra yanaşmalarda məsələlər ya şəxsişdirilir ya da qərəzlə münasibətlər sərgilenir. Xüsusiylə, radikalçılıq təzahürleri görünür.

Azərbaycan Respublikasında 55 siyasi partiya dövlət qeydiyyatına alınsa da, onların böyük qismi fəaliyyətsizdir

Buna baxmayaraq, ayrı-ayrı ölkələrin də təcrübəsi göstərir ki, siyasi partiyalar ənənəvi media-nin imkanlarından yararlanmaqla yanaşı, artıq sosial şəbəkələrin təqdim etdiyi xidmətləri informasiya-təbliğat və əks-təbliğat fəaliyyətinin həyata keçirilməsində prioritet istiqamət kimi müəyyənledirilir.

Başqa tərəfdən, statistik rəqəmlərə müraciət etsək, görərik ki, Azərbaycan Respublikasında 55 siyasi partiya dövlət qeydiyyatına alınsa da, onların böyük qismi fəaliyyətsizdir və ya mehdud şəkildə fəaliyyət göstərir ki, bu da, həmin təşkilatların informasiya resurslarına çıxışında, bilavasitə özü-nü büruzə verir.

Monitorinq neticəsində müəyyən olunub ki, siyasi partiyalardan yalnız üçü - YAP, ADP və BAXCP mətbuat orqanına malik olmaqla yanaşı, 11 siyasi partyanın internet saytı, 21-nin "Facebook" səhifəsi, 10-nun "Youtube" kanalı vardır.

Müxalifətin radikal qanadı - trol şəbəkəsi,

Ayaqqabının dabanında heroin tapılıb

**Lukaşenko Rusiyani
"bombaladı": Özü
koronavirusdan "yanır"**

Rusiya özü koronavirusdan "yanır". Axar.az xəber verir ki, bunu Belarus Prezidenti Aleksandr Lukaşenko deyib. "Məsələ o həddə çatıb ki, bizim doğma Rusiya Belarusla sərhədlərini bağlayıb. Belarusda həddən artıq rəhat situasiya var. Rusyanın özü isə koronavirusdan yanır. Elə isə kim-kimdən qorunmalıdır? Sual ritorikdir", - deyə o bildirib.

Poçtla göndərilen bağlamada narkotik vasite aşkarlanıb. Beynəlxalq poçt göndərişləri vasitəsilə narkotik vasitenin gömrük sərhədindən keçirilməsi cəhdinin qarşısı alınır. Dövlət Gömrük Komitəsindən verilən məlumatə əsasən, Hava Nəqliyyatında Baş Gömrük idarəsinin əməkdaşları Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Aeroportun Bakı Karqo Terminalında Azərbaycan Respublikası vətəndaşı tərəfindən Cəxiya Respublikasına göndərilen 3 ədəd poçt bağlamasına rentgen aparatında baxış keçirərkən monitorunda şübhəli təsvirlər müşahidə ediblər. Həmçinin, kinoloji xidmet iti də gömrük nəzarəti zamanı bağlamaya reaksiya verib.

Yoxlama zamanı poçt bağlamasının içərisində olan 2 cüt ayaqqabı-nın hər birinin dabanındaki boşluqda gömrük nəzarətindən gizlənilən, gümüşü rəngli falqlarla bükülü 4 ədəd bükümde, çəkisi 91,743 qram olan narkotik vasite-heroin aşkarlanıb. Faktla bağlı araştırma aparılır.

hansı səviyyədə qaldığını, yeni inkişaf-sızlığını görə bilərik.

ADP daha çox təsir dairəsində olan saytlardan istifadə edir. Onu da qeyd edək ki, bu saytlar, əsasən, ayrı-ayrı məmurlar haqqında neqativ materiallar verir və əslublarına görə "reket-media" təssürati bağışlayırlar.

Dövlət qeydiyyatı olmayan "REAL" partiyası da sosial şəbəkələrdə kifayət qədər fəaldır, partiya sədri İlqar Məmmədovun və funksionerlərin coxsayılı izleyiciləri olan FB səhifələri mövcudur.

YAP xalqın iradəsinin dəstəyini alır, alternativ AXCP, AMİP, DİP, KAXCP, AVP və MHP-nin isə nisbi fəaliyyəti görünür

BAXCP və VHP-nin öz media şəbəkəsi vardır, aparıcı resurslara çıxış imkanlarına malikdirlər, "Ümid" partiyası isə bir sıra az nüfuzu olan saytlarla eməkdaşlıq əlaqələri qurub. Dövlət qeydiyyatı olmayan, Razi Nurullayevin rəhbərlik etdiyi və Ə.Kərimlinin sədri olduğu AXCP-ye alternativ yaradılmış AXCP də həm mətbuat orqanına və sayta malikdir, həm də sosial şəbəkələrdə fəal iş aparır.

AMİP, DİP, KXCP, AVP, MDHP informasiya sahəsində nisbi fəallıq göstərirler. Digər siyasi partiyalar informasiya-təbliğat və əks-təbliğat fəaliyyətini zeif qurmuşlar və ya ümumiyyətə, bu istiqamətdə heç bir iş görmürlər.

Ancaq digər statistik və yadan istefə verenlərin əksər çoxluğu, məhz Kərimlinin şəxsi mənəfətləri nəməne sırvılardan istifadə etdiyini bildirir, AXCP-nin siyasi partiyadan daha çox manipulyasiya və siyasi dələduzluqla məşğül olduğunu bəyan edirlər. Müsavat partiyası da sosial şəbəkələrdə müvafiq iş qurmuş, lakin təsirlik dərəcəsinə görə, AXCP ilə müqayisədə zəif təsir bağışlayır. Partiyanın saytı olsa da, heç bir ictimai maraq doğurmamaqla yanaşı, sadəcə, görüntülü xarakteri bağışlayır. Onu da nəzəre alsaq ki, hazırda Arif Hacılının başqanlığı Müsavat daxilində kəskin çəkişmələr baş verir və istefalar baş alır, bu zaman həmin siyasi təşkilatın da

Rövşən RƏSULOV

Feminizm
hara, biz hara?

Təhmasib
Novruzov

Azərbaycan demokratik ölkədir. Dündü, demokratik cəmiyyətə keçidiimizin tarixi o qədər də keçmişə gedib çıxmır. Ancaq Azərbaycan xalqının və inidiki dönyanın isteklərinə uyğun olaraq, ölkəmizdə demokratianın başlıca şərti olar insan haqları, söz azadlığı və açıq cəmiyyətin formallaşması prosesi uğurla davam etməkdədir.

Bu tarixi prosesi öz çirkin məqsədlərinin reallaşmasına yönəldirmeyə, insanlarda demokratiya haqqında qeyri-sivil imic formalasdırmağa çalışan antimilli qüvvələr atdıqları və ya kimlərin təsiri və təzyiqi altında atmağa məcbur edildikləri anomall addımları ilə prosesin inkişafına engel törətməyə can atırlar. Son günlər ölkənin mətbuatı və sosial şəbəkələri zəbt edən bedənm "8 MARŞ" yürüyü də belə iyrənc niyyətə xidmət edən əməllərdəndir. Mən feminizm haqqında, onun tarixi və bu günü haqqında nəsə söylemək fikrində deyiləm. Birinci, ona görə ki, insanlığı vəhşiliyə, ibtidai icma dövrünün təfəkkürüne yuvarladan bu və digər adətlərlə bağlı mütəxəssis deyiləm, onun mahiyyəti haqqında da etraflı biliyə malik deyiləm. Mahiyyətini dərindən bilmədiyim bir şey haqqında da yazmaq və danışmaq isə mənim təbiətimdə yoxdu. İkinci, ona görə ki, təbliğatın bəzi hallarda əks-təbliğat rolu oynadığını bilir və eyni qaydada əks-təbliğat da bəzən təbliğat rolu oynamış olur. Odur ki feminizm və buna bənzər digər ümumən, sivil dünyada insanlığa sığmayan belə "adətlər" haqqında yazmaq və danışmaqla, qorxuram ki, yatanları da oyadəq və nəticə etibarilə əks-təbliğatımız təbliğat rolu oynamış olsun.

Bir sözlə, bu iyrənc əməldən danışmaqdən vaz keçib, onun cəmiyyətimizə necə nüfuz etməsi ilə bağlı düşüncələrimi istəkli oxucularıma bölmək istəyirəm. Artıq sərr deyil ki, Qərbin bir sıra dairələri Azərbaycan cəmiyyətini içindən qarışdırmaq, bu ölkənin sürətli inkişafına mane olmaq üçün bütün imkanlarından istifadə edirlər. İçimizdə nacinsləri aparıb Avropanın ortasında bəsleyib, ordan Azərbaycana sóyuş yağırdırmadan tutmuş, özünü siyasi müxalifət adlandıran bəzi siyaset dəllallarını qeyri-sivil mübarizəyə sövq etməyə qədər bütün variantlardan faydalana maşa çalışan həmin qüvvələr insanlar arasında qarışdırma yaratmaq məqsədi ilə milli dəyərlərimizin alt-üst edilməsinə yönəldilmiş üsullara əl atmaqdan belə çəkinmirlər. Artıq mətbuatda da, sosial şəbəkələrdə də bu "aksiya"nın hardan, kimlər tərəfindən təşkil olunması haqqında yetərinç məlumat verilib. Leyla Yunusun və onun kimi eləkçiye qılverənlərin baş "eləkçi"si olan Sorosun cəmiyyətlərə müxtəlif vasitələrlə təsir etmək, dinc, sakit həyat sürüb inkişaf edən ölkələrdə, xüsusən, Şərqi ölkələrində qarışdırma yaratmaq siyaseti də hər kəsə məlumdur. Bir aksiyanın arxasında duran qüvvənin belələri olması, mənə elə gəlir ki, ağılı başında olan hər kəsi ciddi düşündürməlidir. Ağılı başında olub da ciddi düşünən hər kəs onun mahiyyətini asanlıqla dərk edər və təbii ki, məqsədi ara qarışdırmaq olan həmin qüvvələrin arzularının küle dönməsi üçün də hər şey edər. Bunlar öz yerində. Bəs necə etməliyik ki, belə iyrənc vasitələrin Azərbaycanda ayaq açıb yeriməsinin qarşısı alınsın? Hüquq-mühafizə orqanlarının bu baxımdan üzərlərinə düşən vəzifə məlumudur. Tam əminəm ki, onlar bu vəzifənin öhdesindən, həmişə olduğu kimi, yenə layiqince gelecekler. Ancaq cəmiyyət olaraq, hər bir vətəndaş belə hallara loyal yanaşmamalı, onun ölkəmizdə ayaq aćmaması üçün imkanlarından da çox hərəkət etməlidir. Çünkü belə halların cəmiyyətimizə sirayət edə bilməsi, milletimizin gələcəyi üçün daha ciddi faciələrə yol aça bilər. Şəxson mənim düşüncəmə görə, bu halların qarşısının alınmasında çox sadə və asan bir yol var. Bu gün küçələrə çıxaraq feministi təbliğ edən hər qadının, eləcə də, geylik kimi iyrənc xəstəliyi təbliğ edən hər bir cinsi azı bir-iKİ kişi qohumu var. Hər bir kişi yaxın ətrafında, xüsusiylə, yaxın qohumları arasında bu tip "xəstə"ləri "müalicə" etse, yəni onu bütün təsir vasitələrindən istifadə etməklə, durdurma bilsə, o zaman problem çox asanlıqla həllini tapar. Mən bütün kişiləri, əlbəttə, əsl kişiləri bu hallara qarşı səfərbərliyə dəvət edirəm. Baş alıb gedəsə, hər birimizin gələcək nəsillərimizin faciəsinə apara biləcək belə halların aradan qaldırılmasına laqeyd qalmayaq. "Mənə ne?" deyib də, onun ayaq açıb yeriməsi nə imkan verməyək. Mənə, ən doğrusu da budur. Axi, feministi hara, biz hara?..

Beynəlxalq təhlükəsizliyin müddəalarının pozulmaması haqqında bəyannamə

Ikinci Dünya Müharibəsi dövründə düşmənin arxasına atılan paraşütülər haqqında məsələ ciddi xarakter almışdı. 18 oktyabr 1942-ci ildə alman komandanlığı paraşütə endirilmiş şəxslərin qeyri-qanuni döyüş aparmasını təsdiqləyən və hətta onlar zahiri cəhətdən əsgərə oxşasa və forma geyinmiş olsa belə, məhv edilməsi barədə əmr vermişdi. Həmin əmr IV Cənvrə Konvensiyasının kobud surətdə pozulmasına dələlat edirdi. Çünkü həmin Konvensiyaya Əlavənin 29-cu maddasına əsasən, düşmənin arxasında hərbi tapşırığı yerinə yetirən və öz ordusunun formasını gəzdiren şəxs hərbi kəşfiyyatçı hesab olunur və o, əla keçirildikdə hərbi əsir rejimindən istifadə etməli idi. Beynəlxalq Tribunal öz hökmündə həmin hərəkəti müharibə qanun ve adətlərinin kobud surətdə pozulması kimi qiymətləndirdi.

Muzdlular Sovet dövrünün ədəbiyyatında muzduluqladan istifadə imperialist dairələri tərəfindən suveren dövlətlər və milli azadlıq hərəkatına qarşı həyata keçirilən dövlət terrorizmi siyasetinin alətlərindən biri kimi qiymətləndirilirdi. Muzduluq haqqında məsələ BMT-də dəfələrlə müzakirə olunmuşdu. Belə ki, BMT Baş Məclisinin XXIII sessiyasında qəbul edilmiş 20 dekabr 1968-ci il tarixli qətnaməsində (2465), XXV sessiyasında qəbul edilmiş 12 dekabr 1973-cü il tarixli qətnaməsində (3103) muzduluq cənayət kimi qiymətləndirilmiş və muzduluqla məşğul olanların cənazə qaydasında cəzalandırılması tövsiye olunmuşdur.

BMT Baş Məclisinin 16 dekabr 1970-ci ildə qəbul etdiyi "Beynəlxalq təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi haqqında" Bəyannamədə, 24 oktyabr 1970-ci ildə qəbul edilmiş "Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsinə müvafiq olaraq, dövlətlər arasında dostluq münasibətləri və əməkdaşlıqla dair beynəlxalq hüququn prinsipləri haqqında" Bəyannamədə 14 may 1974-cü ildə BMT Baş Məclisinin XXIX sessiyasının qətnaməsi ilə qəbul edilmiş tacavüzün anlayışında muzduluq beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə qorxu və bəşəriyyətə qarşı cinayət kimi qiymətləndirilməklə qadağan edilmişdir. Muzduluğun ictimai təhlükəliliyi təkcə muzdluların onları bu işə cəlb edən şəxslərin siyasi iradəsini yerinə yetirək adam öldürmək, qarət, zorakılıq və sair cinayətlər törətməsində deyil, həm də adam öldürmə və başqa cinayətlərin peşələrinə çevrildiyi bir təbəqənin yetişməsindədir.

E.M.Əfəndiyev göstərir ki, muzduluğun ictimai təhlükəliliyi bir qrup adamların vətəndaşı olmadığı və ya daimi yaşadığı dövlətin tərəfindən hərbi münəqişələrdə və ya döyüş əməliyyatlarında istirak etməklə, insanları məhv etməyi və ya ağır bədən xəsarəti yetirməyi, milli sərvəti və əhaliyə məxsus əmlakı dağıtmayı özlərinə gelir mənbəyi kimi seçməsidir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, neytral dövlətin öz vətəndaşlarına münəqişələrdə muzdulu kimi istirakı qadağan etmək vəzifəsi yoxdur.

Muzdulu anlayışı I Əlavə Protokolun 47-ci maddəsində öz ifadəsini tapmışdır. Həmin maddəyə əsasən, muzdlunun kombatant və ya hərbi əsir statusu almaq hüququ yoxdur. Eyni zamanda, muzdulu elə bir şəxsdir ki: a) silahlı mü-

naqışdə vuruşmaq üçün ölkə daxilindən və ya xaricdən, xüsusi olaraq, cəlb edilmişdir; b) faktiki olaraq, döyüş əməliyyatlarında, bilavasitə iştirak edir; v) əsasən, şəxsi mənfəət götürmək niyyəti ilə döyüş əməliyyatlarında iştirak edir və həqiqətən də, münəqişədə iştirak edən tərəfdən və ya bu tərəfin tapşırığı ilə ona həmin tərəfin silahlı qüvvələrinə daxil olub, eyni rütbə və vəzifələri daşıyan döyüşçülərə vəd edilən və ya ödenilən haqqdan xeyli artıq maddi haqq vəd edilmişdir. q) ne münəqişədə iştirak edən tərəfin vətəndaşı, ne de münəqişədə iştirak edən tərəfin nəzarət etdiyi ərazinin daimi sakini deyildir; g) münəqişədə iştirak edən tərəfin silahlı qüvvələrinin üzvü deyildir; və j) münəqişədə iştirak edən tərəf olmayan dövlət tərəfindən onun silahlı qüvvələrinin üzvü kimi rəsmi vəzifələri icra etməye göndəriləmişdir.

I Əlavə Protokolda muzduluğun fərqləndirilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş şərtlər muzdlular kateqoriyasına daxil edilməli olan şəxslərin dairəsini olduqca məhdudlaşdırır. Yəni olduqca asanlıqla muzdlunun kombatant statusu almaq imkanı yaranır. E.David həmin məsələləri şərh edərək, tipik bir ingilis yumorunu xatırladır: "Özünü tərifdən kənarlaşdırıbilməyən hər bir muzdulu öz vəkili ilə birlikdə güllələnməyə layiqdir".

BMT Baş Məclisinin 44-cü sessiyasında 4 dekabr 1989-cu il tarixli qətnamə (44/34) qəbul edilmiş "Muzdluların cəlb edilməsi, istifadəsi, maliyyələşdirilməsi və təlimi ilə mübarizə haqqında" Beynəlxalq Konvensiya muzduluqla mübarizədə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Respublikası 30 sentyabr 1997-ci il tarixli 366-IQ №-li sənədle həmin Konvensiyaya qoşulmuşdur. Konvensiyada muzdulu anlayışı daha da dəqiqlişdirilmiş və genişləndirilmişdir. Konvensiyanın 1-ci maddəsinin 2-ci bəndinə müvafiq olaraq, həmin termin həm de:

1) hökumətin devrilməsi və ya dövlətin konstitusiya qaydasını başqa cür sarsıtməq, yaxud dövlətin ərazi bütövülüyünü pozmağa yönəldilmiş zorakılıq hərəkətlərində birgə iştirak üçün yerində və ya xaricdə, xüsusi olaraq cəlb edilən;

2) bu cür hərəkətlərdə iştirak etməklə, başlıca olaraq, mühüm qazanc almaq arzusunu və belə ödəniş vədələrinə rəhbər tutan və ya maddi mükafat ödənilmesinə

həvəslənən;

3) həmin hərəkətlərin yönəlmüş olduğu dövlətin vətəndaşı və ya orada daimi yaşamayan;

4) dövlət tərəfindən inzibati vəzifələri yerinə yetirmək üçün göndəriləməmiş;

5) həmin hərəkətlərin əraziində töredildiyi dövlətin silahlı qüvvələrinin şəxsi beyətinin tərkibinə daxil olmayan şəxsləri də shəhər edir.

Göstərilən anlayışın sonuncu bəndləri muzdlunun hərbi müşavir və təlimatçılarından fərqləndirilməsinə imkan verir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, muzdlunun xarakterik cəhətlərindən biri onun münaqişədə olan terəflərin silahlı qüvvələrinin tərkibinə daxil olmamasıdır. 1982-ci ildə BMT Tehlükəsizlik Şurası Argentinanın Britaniya ordusunda xidmət edən qurkların muzdulu hesab edilməsi barədə müraciətini müzakirə etmişdir. Britaniya nümayəndəsi həmin iddianı rədd etmiş və sübut etmişdir ki, Nepal ilə bağlanmış saziş müvafiq olaraq, qurklar Britaniya nizami qoşunlarının tərkib hissəsinə təşkil edirlər.

Konvensiyaya əsasən, göstərilən əməllerin aradan qaldırılması və onlara mübarizə məqsədilə iştirakçı dövlətlər milli qanunvericilikdə həmin cinayətlərin töredilməsinə görə, cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulmalıdır. Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Konvensiyaya qoşulduğundan sonra üzərində götürüyü öhdəliyi yeri yetirmişdir. Belə ki, Cinayət Məcəlləsinin 114-cü maddəsində muzduluğu görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulmuşdur. Həmin maddəyə müvafiq olaraq muzdulu, hərbi münaqişədə və hərbi əməliyyatlarda iştirak edən dövlətin vətəndaşı olmayan, onun əraziində daimi yaşamayan, habelə, rəsmi vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün göndəriləməyən, maddi mükafat əldə etmək məqsədilə fealiyyət göstərən şəxslərdir. CM-in 114-cü maddəsinə əsasən: 114.1. Muzdlular yıhma, onlara təlim keçmə, maliyyələşdirmə və başqa cür maddi təminat verme, habelə, onlardan hərbi münaqişədə və ya hərbi əməliyyatlarda iştirak etmə dörd ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

114.2. Eyni əməller vəzifələri şəxs tərəfindən öz qulluq mövqeyində iştirak etmək və ya yetkinlik yaşına çatmayan barəsində töredildikdə səkkiz ilədən on beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

114.3. Muzdlunun hərbi münaqişədə və ya hərbi əməliyyatlarda iştirakçı - üç ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Beynəlxalq hüquq ədəbiyyatında muzdluların mühakimə edilməsi ilə əlaqədar Anqplada keçirilən məhkəmə prosesinə çox istinad edilir.

3) Könüllülər, təlimatçılar, Azərbaycanda könüllülər ili könüllü - döyüşən tərəflərdən birinin fealiyyətdə olan ordusuna könüllü daxil olan şəxslərdir. Könüllü həyatı üçün təhlükə olmasına baxmayaq, özünün şəxsi mənəvi möv-

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti
yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin
İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu maliyyə
dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının
müdafası, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət
səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi
fəallığının artırılması" istiqaməti
çərçivəsində hazırlanıb

qeyi ilə döyüşən tərəfin mübarizə apardığı mənəvi mövqə tam üstünlük döyüşən tərəfin köməyinə gelir. "Neytral dövlətlərin və şəxslərin quru mühərribələrinde hüquq və vəzifələri haqqında" 1907-ci il V Haaga Konvensiyasında göstərilir ki, ayrı-ayrı şəxslər "sərhədi keçib, döyüşən dövlətlərin birinin ordusunda xidmətə daxil ola bilər" (mad. 6). Belə hallarda neytral dövlətlər heç bir məsuliyyət daşımir. Şəxs könüllü olaraq döyüşən tərəflərdən birinin silahlı qüvvələrində qulluqda daxil olduğundan sonra o özünün neytrallığını itirir. Lakin belə hallarda, o, neytrallığından imtina etdiyinə görə, ziyanına uğruşduğu dövlət tərəfindən dəha sərt rəftara məruz qalmamalıdır. Könüllülük XV əsrin axılarında Avropa dövlətlərinin irticəi feodal-mütləqiyət koalisiyasına qarşı Fransa Respublikasının mühərribələrində, 1936-1939-cu illər İspaniya mühərribələri vaxtı geniş tətbiq olunmuşdur.

Hərbi müşavir və təlimatçılar ikitərəflə saziş əsasında silahlı qüvvələrin yaradılması, hərbi kadrların hazırlanması və qoşunun təlimi, bəzən isə döyüş əməliyyatlarının təşkili və aparılması üçün başqa dövlətlərə göndərilir. Onların hüquqi vəzifətini beynəlxalq hüquq ilə müəyyənləşdirilməmişdir. Bu vəzifət maraqlı dövlətlər tərəfindən ikitərəflə müqavilələrə nizama salınır. Parlamentorlar xüsusi statusa malikdirlər. Parlamentor (fr.parlementaire) -döyüş əməliyyatları zonasında hərbi koman-

danlıq tərəfindən düşmənin hərbi komandanlığı ilə danışçılar aparmaq üçün səlahiyyət verilmiş rəsmi nümayəndədir. Parlamentorun hüquqi statusu hələ 1907-ci ildə qəbul edilmiş "Quru mühərribələrin adet və qanunları haqqında" IV Haaga Konvensiyasının Əsasnamesində öz eksini tapmışdır. Parlamentor göndərilədiyi hərbi rəis, bütün hallarda, onu qəbul etməye borclu deyil. O, parlamentorun məlumatları toplamasının qarşısını almaq üçün zəruri tədbirləri görə biler. Parlamentor tərəfindən sui-istifadə hallarında, o, müvəqqəti saxlanıla bilər.

Parlamentorun fərqləndirici nişanı ağ bayraqdır. Parlamentor düşmən tərəfindən qəbul edilə və ya geri qaytarıla bilər. Lakin hər bir halda, onun təhlükəsizliyi təmin olunmalıdır. Parlamentorun toxunulmazlığının pozulması, onun öldürülmesi hərbi cinayət hesab olunur. "Mülki şəxslərin müdafiəsi və hərbi əsirlerin hüquqlarının qorunması haqqında" 30 iyun 1995-ci il tarixli Azərbaycan Respublikası Qanununun 4-cü maddəsinə əsasən, mülki obyektlər dedikdə, öz xarakteri, mövqeyi, təyinatı və istifadəsi baxımından, hərbi əməliyyatlar üçün ciddi əhəmiyyət daşıymanın, tam və qismən dağıdılması, ələ keçirilməsi və neyträlaşdırılması konkret məqamda vəzifətə görə, heç bir üstünlük vermeyən bütün obyektlər başa düşülür.

VAHİD ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Qazet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

17 mart

Ses

Son sahifə

Ronaldonun karantindən görüntüsü yayıldı

Son 1 il ərzində
“Nar” abunəçilərinin
internetdən istifadəsi 65% artıb

Bütün ölkə əhalisini yüksək keyfiyyətli şəbəkə ilə təmin etməyi hədfləyən “Nar”, abunəçilərini kəsintisiz və sürətli internet təcrübəsi ilə təmin etməkdədir. Belə ki, mobil operatorun təqdim etdiyi yüksək keyfiyyətli internet xidməti nəticəsində internet trafikinin həcmi son 1 il ərzində 65% yüksəlib. Qeyd edək ki, artıma bütün ölkə ərazisinə LTE/LTE-A texnologiyalı baza stansiyalarının genişlənməsi, smartfon penetrasiyasının artımı, eləcə də müştərilərin interneta olan ehtiyaclarını qarşılıqla məqsədilə təqdim edilən məhsullar səbəb olub. Belə ki, son 1 il ərzində Bakı üzrə smartfon istifadəçilərinin sayı 15%, regionlar üzrə isə 14% artıb.

Hazırda 54 bölgə mərkəzini LTE texnologiyalı baza stansiyası ilə təmin edən mobil operator ölkə ərazisinin 76%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla), ölkə əhalisinin isə 93,2%-ni 4G/4.5G şəbəkəsi ilə əhatə edir.

“Azerfon” şirkəti (“Nar” ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rəbitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. “Nar” ticarət nişanı Azərbaycanın zəngin mədəni və tarixi ərəsinin çağdaş həyatla bağlılığını rəmzi olaraq seçilib. “Nar” ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim etdi və geniş 4G şəbəkəsinin abunəçilərinin istifadəsinə verib. “Nar” şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 93%-ni (işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) əhatə edir və 8700-dən artıq baza stansiyası ilə 2,3 milyondan çox abunəçiye yüksək keyfiyyətli xidmət göstərir.

Portuqaliyada karantində olan “Juventus”un oyunçusu Kriştiano Ronaldonun görüntüsü yayıldı. Qol.az xəbər verir ki, sosial şəbəkələrdə futbolçunun Madeyradakı evinin kənarından çəkilən fotolar paylaşılıb.

Qeyd edək ki, xəstə anasını ziyan etmək üçün Portuqaliyaya gedən Ronaldo komanda yoldaşı Daniele Ruqanide koronavirus aşkarlananından sonra İtaliyaya qayıtmadan imtina edib. O, hazırda ailəsi ilə birgə karantin altındadır.

Xəbərdarlıq:

Qrip və soyuqdəymə zamanı bunu əsla etməyin!

“Soyuqdəymə və qrip zamanı heç bir halda spirtli içki içməyin, çünki bədənə menfi təsir göstərir və immunitet sistemini zəiflədir”.

Bunlar Rusiya Səhiyyə Nazirliyinin ehaliye xəbərdarlığında yer alıb.

“İş orasındadır ki, alkogolun əsas komponenti olan asetaldehid orqanizmə mənfi təsir göstərir. Spirtli içki ilk növbədə ürək-damar sistemine nüfuz edərək taxikardiya və yüksək təzyiqə səbəb olur. Hətta kiçik dozada alkogol bədənin əsas funksiyalarını qorumaq üçün son dərəcə zəruri olan B12 vitamininin seviyəsini azaldır. Bu isə dəhşətli viruslara yol açı bilər”, - Səhiyyə Nazirliyinin Təripiya və Ümumi Tibbi Təcrübə üzrə baş mütəxəssisi Oksana Drapkina vurğulayıb. /Publika.az

Orqanizmdə D vitamininin çatışmazlığı hansı problemlər yaradır?

problemərə - depressiyaya, halsızlığa, ayaqlarda yorğunluğa səbəb olur. Yorğunluq zamanı əzələ və sümük ağrıları varsa, mütələq surətdə qan analizleri verildikdən sonra çatışmayan miqdarda D vitamini qəbul edilməlidir”.

Həkimlərin dediyinə görə, D vitamininin çıxoluğu da orqanizmə zərərlə təsir göstərir. Belə ki, kalsiumun miqdarı artırıq olanda ürək və böyürklərdə problemlər yaradır. Ona görə D vitamini hər zaman nəzarətdə saxlanılmalı, mütəmadi şəkildə analizlər verilməlidir.

Sağların tökülməsi və dirnaqların sıvması D vitamini çatışmazlığına dəlalət edən səbəblərdən biridir. Gündəlik D vitamini damcısı qəbul edilməsi profilaktika məqsədi daşıyır. D vitaminin kəskin çatışmazlığı zamanı isə onu müayinə əsasında müəyyənləşdirmək və həkimin təyin etdiyi qaydada həftəlik normaya uyğun qəbul etmək lazımdır.

D vitamininin sağlamlığda çox böyük rolü var. Onu həm qida, həm də Günnəş şüaları vasitesilə qəbul etmək olar. Bu,

hem sümüklerin möhkəmlənməsi, hem də immun sistemi üçün vacibdir. Mütəxəssislər bildirirlər ki, D vitamini əsasən süd və balıq məhsullarında, paxlalı bitkilərin təribində olur. Qidalarda yanaşı mütələq şəkilədə açıq havada gəzmək də məsləhət görülür. Bakıdakı 20 nömrəli poliklinikanın həkimi terapevti Solmaz Musayeva AZƏRTAC-a deyib: “D vitamini Günəş şüası vasitesilə dəridə sintez olur. Bəzən isə mütələq surətdə həmin vitamin preparatlar vasitesilə verilir. D vitamini çatışmazlığı bəzən

ELAN

Bank “BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarlarının illik ümumi yığıncağının çağırılması haqqında məlumat.

Bank “BTB” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarlarının illik ümumi yığıncağı 28.04.2020-ci il tarixdə saat 11:00-da bankın Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Yusif Səfərov - 27 ünvanında yerləşən Baş ofisində keçiriləcəkdir. Səhmdarlar yığıncağın gündəliyi ilə bankın Baş ofisində tanış ola bilərlər.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qazet “Ses”in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin.
“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur.
Qazetdə AzərTAc, SIA və AZADINFORM informasiya
agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 4600